

Stavovi i znanje populacije o cijepljenju

Smojvir, Mato

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Bjelovar University of Applied Sciences / Veleučilište u Bjelovaru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:144:932333>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Bjelovar University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

VELEUČILIŠTE U BJELOVARU
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ SESTRINSTVA

STAVOVI I ZNANJA POPULACIJE O CIJEPLJENJU

Završni rad br. 61/SES/2021

Mato Smojvir

Bjelovar, lipanj 2021.

Veleučilište u Bjelovaru
Trg E. Kvaternika 4, Bjelovar

1. DEFINIRANJE TEME ZAVRŠNOG RADA I POVJERENSTVA

Kandidat: **Smojvir Mato**

Datum: 12.05.2021.

Matični broj: 002027

Kolegij: **HIGIJENA I EPIDEMIOLOGIJA**

JMBAG: 0314019761

Naslov rada (tema): **Stavovi i znanje populacije o cijepljenju**

Područje: **Biomedicina i zdravstvo** Polje: **Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita**

Grana: **Epidemiologija**

Mentor: **doc.dr.sc. Zrinka Puharić**

zvanje: **profesor visoke škole**

Članovi Povjerenstva za ocjenjivanje i obranu završnog rada:

1. **dr.sc. Rudolf Kiralj, predsjednik**
2. **doc.dr.sc. Zrinka Puharić, mentor**
3. **mr.sc. Tatjana Badrov, član**

2. ZADATAK ZAVRŠNOG RADA BROJ: 61/SES/2021

Cilj rada je anonimnom anketom prikupiti podatke opće populacije o stavovima i znanju o cjepljivosti, analizirati ih prema sociodemografskim podacima te zaključiti je li potrebna dodatna edukacija stanovništva i ako je, kako je provesti, kako bi se sa pozitivnim učincima cjepljivosti upoznala cijela populacija u čemu zdravstveni djelatnici imaju najvažniju ulogu.

Zadatak uručen: 12.05.2021.

Mentor: **doc.dr.sc. Zrinka Puharić**

Zahvala

Zahvaljujem se svojoj mentorici, dr.sc. Zrinki Puharić, dr.med. na mentorstvu, svom pruženom vremenu, pomoći, i odličnoj komunikaciji tijekom izrade diplomskog rada. Zahvaljujem se svim prijateljima i kolegama na njihovoj podršci i pomoći, te svojim roditeljima koji su mi omogućili da ostvarim sve svoje želje, od srca Vam hvala!

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Učinkovitost cijepljenja.....	2
1.2. Cjepivo protiv COVID-19⇒	2
1.3. Izazovi vezani uz cijepljenje	3
2. CILJ RADA.....	5
3. ISPITANICI I METODE	6
3.1. Ustroj studije	6
3.2. Statističke metode	6
4. REZULTATI.....	7
4.1. Osnovna obilježja ispitanika	7
4.2. Stavovi i znanje o cjepivu	8
4.2.1. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na spol ispitanika.....	8
4.2.2. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na mjesto prebivališta.....	16
4.2.3. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na bračni status.....	23
4.2.4. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na to jesu li zdravstvene struke ili ne	31
4.2.5. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na dob ispitanika	47
4.2.6. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na razinu obrazovanja	55
5. RASPRAVA.....	64
6. ZAKLJUČAK	67
7. LITERATURA.....	68
8. OZNAKE I KRATICE.....	70
9. SAŽETAK.....	71
10. SUMMARY	72
11. PRILOZI.....	73
Prilog 1. Anketni upitnik.....	74
Prilog 2. Grafikoni.....	80

1. UVOD

Cijepljenje ili imunizacija jedno je od najvećih dostignuća javnog zdravstva i predstavlja najučinkovitiju preventivnu mjeru za razvoj zaraznih bolesti. To je postupak unošenja antigena u organizam s ciljem stvaranja antitijela i izazivanjem specifičnog imunog odgovora protiv uzročnika bolesti ili njegovog produkta. U Republici Hrvatskoj, djeca i mladi zakonski su obvezni cijepiti se sukladno kalendaru cijepljenja, kojeg svake godine u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo donosi ministar zdravstva. Donesena odluka vrijedi za cijelu državu i predstavlja Nacionalni program cijepljenja (Slika 1), javnozdravstveni program čiji je glavni cilj eliminacija zaraznih bolesti protiv kojih se cijepljenje provodi. Svaki zdravstveni djelatnik i sve zdravstvene organizacije moraju provoditi sve mjere i aktivnosti kojima se podupire i osigurava provedba Nacionalnog programa cijepljenja (1).

NAVRŠENA DOB CJEPIVO	MJESECI				GODINE		RAZRED OSNOVNE ŠKOLE			GODINE		
	0	2	4	6	1	5	I.	VI.	VIII.	19	24	60
BCG												
Hib												
Di-Te-Per							*					
Polio										*		
Di-Te							*			*	*	
Mo-Pa-Ru												
Hepatitis B ¹							*	*				
Pn ²												
ANA-TE												

¹ Cijepi se i novorođenčad HBsAg pozitivnih majki odmah po rođenju, uz primjenu imunoglobulina prema postekspozicijskoj shemi.

² Nedonoščad rođena prije 37. tjedna gestacije cijepi se pneumokoknim konjugiranim cjepivom po shemi 3+1.

* Provjera cjepnog statusa i nadoknada propuštenog cijepljenja, prema potrebi.

Slika 1. Kalendar cijepljenja 2019. – 2021. (2)

Sva cjepiva koja se upotrebljavaju u Hrvatskoj odobrava Agencija za lijekove i medicinske proizvode (HALMED). Analiziraju se i prate sva cjepiva koje se uvode u upotrebu, te se prema potrebi mijenja Nacionalni program cijepljenja ukoliko se utvrdi da cjepivo ima neodgovarajući

sastav, učinak ili nuspojave (3). Cijepljenje ima velik doprinos na globalno zdravlje jer se njime u potpunosti mogu eliminirati pojedine zarazne bolesti.

1.1. Učinkovitost cijepljenja

Cijepljenjem pojedinca postiže se individualna zaštita, odnosno imunost, a optimalnim provođenjem programa cijepljenja postiže se kolektivna imunost na razini populacije. Uzročnici bolesti, pa i same bolesti uspješno su eliminirane u mnogim državama upravo zbog snažne javnozdravstvene kampanje promocije zdravlja i programa cijepljenja. U svijetu su tako eliminirane velike boginje, a dječja paraliza iz svih zapadnoeuropskih zemalja. U Hrvatskoj se sustavno cijepi duže od 50 godina, a u tom su periodu eliminirani difterija i poliomijelitis (3). Poliomijelitis, zahvaljujući cijepljenju koje je obavezno od 1961. godine, eliminiran je i nije zabilježen nijedan slučaj od 1989. godine (4). Difterija je posljednji put zabilježena u Hrvatskoj 1974. godine, a cjepivo protiv te bolesti je uvršteno u kalendar obaveznog cijepljenja 1948. godine (5). Od početka uvođenja obaveznog cijepljenja protiv pojedinih zaraznih bolesti, broj oboljelih od tuberkuloze smanjio se za 94%, od tetanusa za 98%, od morbila i rubeole za više od 90%, a od mumpsa, zaušnjaka i hripavca za 99% (3). Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, procijenjeno je da se imunizacijom godišnje u svijetu spriječi otprilike 2 do 3 milijuna smrtnih ishoda zaraznih bolesti, no unatoč tome mnoge odrasle osobe, te otprilike jedno od pet djece nisu još uvijek primili osnovna cjepiva. Imunizacija je u globalnim razmjerima najučinkovitija mjera prevencije zaraznih bolesti, a za postizanje optimalne zaštite primjerice jedne države, potrebno je postići cjepne obuhvate od 95% (6).

1.2. Cjepivo protiv COVID-19

Koronavirus pojavio se 2019. godine u Kini, a nazvan je SARS-CoV-2. Bolest uzrokovana koronavirusom, COVID-19, vrlo je brzo poprimila pandemijske razmjere i od početka 2020. godine u potpunosti okupirala zdravstvene sustave u svim državama. Bolest se manifestira simptomima sličnima grupi, kao što su povišena temperatura, kašalj, otežano disanje, bolovi u mišićima, umor, te gubitak osjeta i mirisa. Teži slučajevi razvijaju tešku upalu pluća, sepsu i septički šok koji mogu imati smrtni ishod (7). Protiv ove bolesti relativno brzo razvijena su cjepiva,

a cilj procjepljivanja je postići visok postotak cijepljenih, imunih osoba, kako bi se postigao pun učinak cijepljenja i zaustavila pandemija. Cijepljenje bi trebalo postići na globalnoj razini. Prema sadašnjim podacima, za postizanje kolektivnog imuniteta potrebno je procijepiti 70% stanovništva čime ujedno i smanjuje mogućnost mutacija virusa i stvaranja novih sojeva (8). Prema najnovijim podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, od početka cijepljenja pa do 21. lipnja, potrošene su 2.379.658 doze cjepiva. Od toga je 1.455.647 osoba cijepljeno s barem jednom dozom, dok je 924.011 osoba primilo obje doze cjepiva (9). Uz pojavu cjepiva, ali i samog virusa pojavile su se i mnogobrojne teorije zavjere i zablude, što uvelike utječe na stavove populacije i otežava provedbu cijepljenja i suzbijanja pandemije (Slika 2).

Slika 2. Prosvjed u Zagrebu protiv epidemioloških mjera (10)

1.3. Izazovi vezani uz cijepljenje

Najveći izazov za zdravstvo u smislu sprečavanja zaraznih bolesti je odbijanje cjepiva zbog različitih osobnih stavova, manjka znanja ili drugih utjecaja koja doprinose negativnom mišljenju prema cjepivima. Odbijanje cijepljenja postalo je svojevrsni trend, a nastalo je kao posljedica snažnih i sveprisutnih antivakcinskih pokreta i kampanja, kojima dodatno pridonosi nedostatak stručnog znanja i informacija o cjepivu temeljenih na dokazima, a ne pretpostavkama i raznim neznanstvenim teorijama. Educiranje javnosti o cijepljenju i smanjenje posljedica dezinformiranja pojedinaca, ali i velikih skupina ljudi, postaje sve veći izazov javnom zdravstvu (6). Trenutno se

najviše medijske pažnje pridaje koronavirusu, a cijepljenje protiv njega u Hrvatskoj je zasada dobrovoljno. Postoje mnoge dezinformacije i zablude vezane uz cjepivo protiv COVID-19, no postigne li se ukupna procijepljenost od barem 70% Hrvatska populacija trebala bi biti sigurna od ove bolesti. Velik se broj osoba cijepio, a brojke zaraženih padaju.

Javnozdravstveni problem koji pogađa sve više zemalja, pa tako i Hrvatsku je trend kojeg karakteriziraju roditelji koji unatoč dokazanim pozitivnim učincima cijepljenja i epidemiološkim pokazateljima djelotvornosti cjepiva odbijaju cijepiti svoju djecu, iako su djeca zakonski obvezna cijepiti se. Taj trend rezultirao je u svijetu pojavom većih i manjih epidemija dječjih zaraznih bolesti kao što su velike boginje, poliomijelitis, difterija, te je postavio izazov zdravstvenim djelatnicima diljem svijeta koji su sve više izloženi agresivnim roditeljima koji odbijaju cijepljenje djece potaknuti antivakcacijskim pokretima, koji su pak praćeni medijskom pažnjom i tako dopiru do sve većeg broja ljudi. Iako postoji velik broj dezinformacija, prema novijim istraživanjima roditelji preferiraju dobivati informacije o cijepljenju od liječnika (11).

Zbog odbijanja cijepljenja ili propuštanja redovnih termina cijepljenja, prema epidemiološkim podacima Svjetske zdravstvene organizacije iz 2014. godine, u svijetu je godišnje registrirano 7.324 slučaja difterije, 267.582 slučaja morbila, te 139.789 hripavca od kojih je 89.000 završilo smrtnim ishodom. Obuhvat cijepljenja protiv difterije, tetanusa i hripavca iznosi 86% na globalnoj razini, a protiv hepatitisa B 82%. Epidemiološki podaci ukazuju na porast cijepljene populacije s obzirom na obuhvate cijepljenja, ali i na potrebu daljnjih aktivnosti za promicanje zdravlja i cijepljenja (12). Stavovi i znanja populacije uvelike utječu na odluke o cijepljenju i kršenje zakonskih obveza što se tiče cijepljenja djece i mladih.

2. CILJ RADA

Cilj ovog istraživanja je anonimnom anketom prikupiti podatke opće populacije o stavovima i znanju o cjepivu, analizirati ih prema sociodemografskim podacima, te zaključiti je li potrebna dodatna edukacija stanovništva i ako je, kako je provesti, kako bi se sa pozitivnim učincima cjepiva upoznala cijela populacija u čemu zdravstveni djelatnici imaju najvažniju ulogu. Rezultate ankete usporedit će se rezultate s istraživanjem Američkog društva za mikrobiologiju (13) koji su proveli studiju o stavovima i znanjima populacije o cijepljenju.

3. ISPITANICI I METODE

Metoda prikupljanja podataka korištena u ovom radu je online anketa na stranici Google Forms. Anketa se sastoji od dva dijela, a napravljena je na temelju ankete Američkog društva za mikrobiologiju. Prvi dio ankete obuhvaća opće podatke koji kandidate razvrstavaju prema tome jesu li zdravstvene struke ili nisu, mjestu prebivališta, spolu, dobi, stručnoj spremi, statusu zaposlenja, bračnom statusu. Drugi dio ankete obuhvaća pitanja koja ispituju stavove i znanja ispitanika o cijepljenju. Anketa je bila podijeljena putem društvenih mreža periodu od 25. svibnja do 15. lipnja. U istraživanju su sudjelovale osobe od 15 do 65 i više godina, oba spola.

3.1. Ustroj studije

Istraživanje je ustrojeno kao presječno istraživanje (14). Podaci su prikupljeni tijekom određenog vremenskog perioda kako bi se dobio uvid u znanja i stavove o cijepljenju, odnosno razlike u znanju između osoba koje su zdravstvene i nezdravstvene struke.

3.2. Statističke metode

Kategorijski podatci su predstavljeni apsolutnim i relativnim frekvencijama. Razlike u kategorijskim varijablama testirane su Hi-kvadrat testom (uz Cramerov V koeficijent). Pearsonovim koeficijentom korelacije provjerila se povezanost pojedinih varijabli (15). Sve P vrijednosti su dvostrane. Razina značajnosti je postavljena na $\alpha = 0,05$. Za statističku analizu korišten je statistički program MedCalc® Statistical Software version 20 (*MedCalc Software Ltd, Ostend, Belgium; <https://www.medcalc.org>; 2021*).

4. REZULTATI

Prikupljeno je ukupno 780 odgovora, no ispravno je bilo popunjeno 656 anketa. Preostale 124 ankete nisu mogle biti prihvaćene za izradu ukupne statistike i obradu rezultata jer nisu bile u cijelosti odgovorene.

4.1. Osnovna obilježja ispitanika

Istraživanje je provedeno na 656 ispitanika, od kojih je 79 (12 %) muškaraca i 577 (88 %) žena. Najviše ispitanika, njih 257 (39,2 %) je u dobi od 31 – 40 godina, starijih od 65 godina je 7 (1,1 %), a u dobi do 20 godina su 22 (3,4 %) ispitanika. U gradu žive 573 (87,3 %) ispitanika, a prema bračnom statusu 435 (66,3 %) ispitanika je u braku (Tablica 1).

Tablica 1. Osnovna obilježja ispitanika (15, 16)

	Broj (%) ispitanika
Spol	
Muškarci	79 (12)
Žene	577 (88)
Dob	
15 – 20 godina	22 (3,4)
21 – 30 godina	156 (23,8)
31 – 40 godina	257 (39,2)
41 – 65 godina	214 (32,6)
više od 65 godina	7 (1,1)
Mjesto prebivališta	
Grad	573 (87,3)
Selo	83 (12,7)
Bračni status	
Slobodan	72 (11)
U vezi	107 (16,3)
Izvanbračna zajednica	2 (0,3)
U braku	435 (66,3)
Udovac/ udovica	5 (0,8)
Razveden/ razvedena	35 (5,3)
Ukupno	656 (100)

Zdravstvene struke su 192 (29,3 %) ispitanika, a prema razini obrazovanja 319 (48,6 %) ispitanika je visoke stručne sprema. U radnom odnosu je 517 (78,8 %) ispitanika, a nešto manje je studenata, umirovljenika, i nezaposlenih (Tablica 2).

Tablica 2. Raspodjela ispitanika prema razini obrazovanja i radnom statusu te prema tome jesu li zdravstvene struke (15, 16)

	Broj (%) ispitanika
Jesu li zdravstvene struke	
Da	192 (29,3)
Ne	464 (70,7)
Razina obrazovanja	
NSS	1 (0,2)
Osnovna škola	1 (0,2)
Srednja stručna sprema	236 (36)
Viša stručna sprema	99 (15,1)
Visoka stručna sprema	319 (48,6)
Status zaposlenja	
Student	50 (7,6)
Student zaposlen preko student servisa	18 (2,7)
Nezaposlen	57 (8,7)
Zaposlen	517 (78,8)
Umirovljenik	14 (2,1)
Ukupno	656 (100)

4.2. Stavovi i znanje o cjepivu

4.2.1. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na spol ispitanika

Da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u slijedećih nekoliko godina 279 (42,5 %) ispitanika se slažu u osrednjoj mjeri a u velikoj mjeri njih 194 (42,5 %). Uopće nije sigurno 279 (42,5 %) ispitanika da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj, a da će globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina, niti se slaže niti se ne slaže najviše ispitanika, njih 239 (36,4 %), a u potpunosti se slaže 130 (19,8 %) ispitanika, značajnije više žene u odnosu na muškarce (χ^2 test, $P = 0,04$; Cramer's $V=0,12$). Ako dođe do

epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku u potpunosti se slaže 494 (75,3 %) ispitanika, a da je Hrvatska dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije ne slažu se 362 (55,2 %) ispitanika, bez značajne razlike u odnosu na spol (Tablica 3)

Tablica 3. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na spol (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina?				
Ne znam	4 (5,1)	63 (10,9)	67 (10,2)	0,42
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	3 (3,8)	25 (4,3)	28 (4,3)	
U maloj mjeri	13 (16,5)	75 (13)	88 (13,4)	
U osrednjoj mjeri	38 (48,1)	241 (41,8)	279 (42,5)	
U velikoj mjeri	21 (26,6)	173 (30)	194 (29,6)	
Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?				
Ne znam	0	23 (4)	23 (3,5)	0,13
Uopće nisam siguran	41 (51,9)	238 (41,2)	279 (42,5)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	26 (32,9)	225 (39)	251 (38,3)	
Definitivno sam siguran	12 (15,2)	91 (15,8)	103 (15,7)	
Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u sljedećih 10 godina.				
U potpunosti se ne slažem	8 (10,1)	46 (8)	54 (8,2)	0,04
Ne slažem se	14 (17,7)	57 (9,9)	71 (10,8)	
Niti se slažem niti se ne slažem	24 (30,4)	215 (37,3)	239 (36,4)	
Slažem se	24 (30,4)	138 (23,9)	162 (24,7)	
U potpunosti se slažem	9 (11,4)	121 (21)	130 (19,8)	
Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.				
U potpunosti se ne slažem	3 (3,8)	4 (0,7)	7 (1,1)	0,08
Ne slažem se	1 (1,3)	5 (0,9)	6 (0,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	2 (2,5)	38 (6,6)	40 (6,1)	
Slažem se	14 (17,7)	95 (16,5)	109 (16,6)	
U potpunosti se slažem	59 (74,7)	435 (75,4)	494 (75,3)	
Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	5 (6,3)	38 (6,6)	43 (6,6)	0,20
Ne slažem se	36 (45,6)	326 (56,5)	362 (55,2)	
Niti se slažem niti se ne slažem	25 (31,6)	154 (26,7)	179 (27,3)	
Slažem se	13 (16,5)	59 (10,2)	72 (11)	
Ukupno	79 (100)	577 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenili smo povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku, i uočavamo da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje ($r = 0,220$ $P < 0,001$) na cijeloj skupini ispitanika, kao i u skupini žena ($r = 0,222$ $P < 0,001$), dok u skupini muškaraca nema značajne povezanosti ($r = 0,206$ $P = 0,07$).

Ne slaže se 299 (45,6 %) ispitanika s tvrdnjom da je globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije, a za 316 (48,2 %) ispitanika vrlo je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti. Najviše ispitanika, njih 541 (82,5 %) se slaže s tvrdnjom da bi država trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku. Značajno više muškaraca, u odnosu na žene, ne zna što je globalno zdravlje ili nisu sigurni da kad čuju pojam globalno zdravlje, misle da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju. Da svatko svojim zdravstvenim navikama pridonosi globalnom zdravlju navodi 567 (86,4 %) ispitanika, značajno više žena u odnosu na muškarce (χ^2 test, $P = 0,001$; Cramer's $V=0,16$) (Tablica 4).

Tablica 4. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na spol (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	4 (5,1)	49 (8,5)	53 (8,1)	0,12
Ne slažem se	39 (49,4)	260 (45,1)	299 (45,6)	
Niti se slažem niti se ne slažem	20 (25,3)	195 (33,8)	215 (32,8)	
Slažem se	16 (20,3)	73 (12,7)	89 (13,6)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?				
Ne znam	1 (1,3)	11 (1,9)	12 (1,8)	0,16
Uopće nije važno	5 (6,3)	13 (2,3)	18 (2,7)	
Niti je važno niti je nevažno	9 (11,4)	41 (7,1)	50 (7,6)	
Važno je	30 (38)	230 (39,9)	260 (39,6)	
Vrlo je važno	34 (43)	282 (48,9)	316 (48,2)	

Koja je izjava najbliža vašem stavu:

(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.

(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima

Ne znam	0	14 (2,4)	14 (2,1)	
Izjava A	66 (83,5)	475 (82,3)	541 (82,5)	0,43
Izjava B	8 (10,1)	43 (7,5)	51 (7,8)	
Nijedno od navedenog	5 (6,3)	45 (7,8)	50 (7,6)	
Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?				
Ne znam što je globalno zdravlje	4 (5,1)	6 (1)	10 (1,5)	
Nisam siguran	10 (12,7)	35 (6,1)	45 (6,9)	0,001
Da	58 (73,4)	509 (88,2)	567 (86,4)	
Ne	7 (8,9)	27 (4,7)	34 (5,2)	
Ukupno	79 (100)	577 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Kao najveći zdravstveni problem ispitanici navode problem prekomjerne mase, značajnije više muškarci nego li žene, (χ^2 test, P = 0,02, Cramer's V = 0,202). Drugi najveći zdravstveni problem je za muškarce rak dušnika, bronha, pluća, kardiovaskularne bolesti i prekomjerna masa, a za žene prekomjerna masa, bez značajne razlike po spolu (Tablica 5., Tablica 6).

Tablica 5. Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na spol (15, 16)

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Neznanje	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
Alzheimerova bolest	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
Endokrine i autoimune bolesti	0	2 (0,3)	2 (0,3)	
Rak dušnika, bronha pluća	3 (3,8)	46 (8)	49 (7,5)	
ostali karcinomi	1 (1,3)	15 (2,6)	16 (2,4)	
Glad i problemi s nutricionom	13 (16,5)	132 (22,9)	145 (22,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	4 (5)	49 (8)	53 (8)	
Prekomjerna tjelesna masa	31 (39)	127 (22)	158 (24)	0,02
Planiranje obitelji	0	6 (1)	6 (1)	
Šećerna bolest	2 (2,5)	30 (5,2)	32 (4,9)	
Unipolarni depresivni poremećaj	4 (5,1)	13 (2,3)	17 (2,6)	
Zarazne bolesti	9 (11,4)	80 (13,9)	89 (13,6)	
Moždani udar	2 (2,5)	26 (4,5)	28 (4,3)	
COVID-19	7 (8,9)	46 (8)	53 (8,1)	
HIV	3 (3,8)	3 (0,5)	6 (0,9)	
Ukupno	79 (100)	577 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Tablica 6. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na spol (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	

Rak dušnika, bronha pluća	12 (15,2)	41 (7,1)	53 (8,1)	
Ostali karcinomi	1 (1,3)	11 (1,9)	12 (1,8)	
Glad i problemi s nutricijom	9 (11,4)	83 (14,5)	92 (14,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	12 (15,2)	60 (10,5)	72 (11)	
Prekomjerna tjelesna masa	12 (15,2)	132 (23)	144 (22,1)	
Planiranje obitelji	1 (1,3)	8 (1,4)	9 (1,4)	
Šećerna bolest	8 (10)	63 (11)	71 (11)	0,41
Unipolarni depresivni poremećaj	4 (5)	23 (4)	27 (4)	
Zarazne bolesti	8 (10)	49 (9)	57 (9)	
Moždani udar	7 (8,9)	69 (12)	76 (11,6)	
COVID-19	5 (6,3)	25 (4,4)	30 (4,6)	
HIV	0	9 (1,6)	9 (1,4)	
Sve navedeno	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
Ukupno	79 (100)	574 (100)	653 (100)	

* χ^2 test

Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe 495 (75,5 %) ispitanika smatra da su cjepiva jako važna za zdravlje društva danas. Da uopće nemaju povjerenja u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati navodi 150 (22,9%) ispitanika, dok ih ima povjerenja kao i prije 196 (29,9 %) ispitanika. Da niti su sigurni niti nisu sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice navodi 278 (42,4 %) ispitanika, dok ih 350 (53,4 %) smatra da je važno i od velike koristi da Hrvatska bude vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva (Tablica 7).

Tablica 7. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na spol (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?				
Ne znam	0	4 (0,7)	4 (0,6)	
Nimalo nisu važna	3 (3,8)	19 (3,3)	22 (3,4)	
Niti su važna niti su nevažna	2 (2,5)	18 (3,1)	20 (3)	0,89
Jednako su važna kao i prije	12 (15,2)	103 (17,9)	115 (17,5)	
Jako su važna	62 (78,5)	433 (75)	495 (75,5)	
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?				
Ne znam	5 (6,3)	41 (7,1)	46 (7)	
Uopće nemam povjerenja u sustav	17 (21,5)	133 (23,1)	150 (22,9)	0,59

Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	8 (10,1)	85 (14,7)	93 (14,2)	
Imam povjerenja u sustav kao i prije	23 (29,1)	173 (30)	196 (29,9)	
Imam povjerenja u sustav	26 (32,9)	145 (25,1)	171 (26,1)	
<hr/>				
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?				
Ne znam	7 (8,9)	70 (12,1)	77 (11,7)	
Uopće nisam siguran	21 (26,6)	140 (24,3)	161 (24,5)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	29 (36,7)	249 (43,2)	278 (42,4)	0,36
Definitivno sam siguran	22 (27,8)	118 (20,5)	140 (21,3)	
<hr/>				
Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?				
Ne znam	15 (19)	90 (15,6)	105 (16)	
Da	35 (44,3)	315 (54,6)	350 (53,4)	0,33
Ne	16 (20,3)	106 (18,4)	122 (18,6)	
Nije bitno	13 (16,5)	66 (11,4)	79 (12)	
<hr/>				
Ukupno	79 (100)	577 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Da informacije o cijepljenju i cjepivima dobiju oni koje to zanima navodi 321 (48,9 %) ispitanika, a da nema dovoljno informacija u javnosti o cijepljenju i cjepivima njih 228 (34,8 %). Podržalo bi 417 (63,6 %) ispitanika prekomjernu potrošnju državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva, značajnije više žene, njih 372 (64,5 %) u odnosu na muškarce (χ^2 test, P = 0,008; Cramer's V=0,134) (Tablica 8).

Tablica 8. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
<hr/>				
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?				
Ne znam	0	15 (2,6)	15 (2,3)	
Mislim da ne	24 (30,4)	204 (35,4)	228 (34,8)	0,24
Informaciju dobiju oni koje zanima	40 (50,6)	281 (48,7)	321 (48,9)	
Dobiva se dovoljno informacija	15 (19)	77 (13,3)	92 (14)	
<hr/>				
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?				
Ne znam	4 (5,1)	35 (6,1)	39 (5,9)	
Ne bih podržao	21 (26,6)	72 (12,5)	93 (14,2)	0,008
Niti bi niti ne bi podržao	9 (11,4)	98 (17)	107 (16,3)	

Podržao bih	45 (57)	372 (64,5)	417 (63,6)
Ukupno	79 (100)	577 (100)	656 (100)

* χ^2 test

Da je veoma važno da roditelji cijepu svoju djecu navodi 563 (85,8 %) ispitanika, a njih 445 (67,8 %) se slaže s izjavom da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu.

Slažu se 392 (59,8 %) ispitanika s tvrdnjom da ukoliko tuđe dijete nije cijepjeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja. Najviše informacija o cjepivu dobili su od doktora i zdravstvenih djelatnika, kako navodi 425 (64,8 %) ispitanika.

Muškarci značajnije više navode da su informacije o cijepjenju dobili putem vijesti/ novina (χ^2 test, P = 0,03 Cramer's V=0,083), putem reklama (χ^2 test, P = 0,004, Cramer's V=0,13), te putem vlada (χ^2 test, P < 0,001, Cramer's V=0,169), u odnosu na žene (Tablica 9).

Tablica 9. Važnost cijepjenja te izvor informacija o cijepjenju u odnosu na spol (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepu svoju djecu?				
Ne znam	3 (3,8)	17 (2,9)	20 (3)	0,89
Uopće nije važno	4 (5,1)	30 (5,2)	34 (5,2)	
Niti je niti nije važno	6 (7,6)	33 (5,7)	39 (5,9)	
Veoma je važno	66 (83,5)	497 (86,1)	563 (85,8)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.				
(B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu				
Ne znam	0	6 (1)	6 (0,9)	0,09
Izjava A	18 (22,8)	119 (20,6)	137 (20,9)	
Izjava B	47 (59,5)	398 (69)	445 (67,8)	
Obje izjave	12 (15,2)	40 (6,9)	52 (7,9)	
Niti jedna od izjava	2 (2,5)	14 (2,4)	16 (2,4)	
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepjeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.				
Ne znam	4 (5,1)	10 (1,7)	14 (2,1)	0,17
Uopće se ne slažem	16 (20,3)	90 (15,6)	106 (16,2)	
Niti se slažem niti se ne slažem	16 (20,3)	128 (22,2)	144 (22)	
Slažem se	43 (54,4)	349 (60,5)	392 (59,8)	
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?				
Vijesti/ novine	40 (50,6)	220 (38,1)	260 (39,6)	0,03
Reklame	13 (16,5)	35 (6,1)	48 (7,3)	0,004

Doktor/zdravstveni djelatnici	44 (55,7)	381 (66)	425 (64,8)	0,08
Društvene mreže	37 (46,8)	280 (48,5)	317 (48,3)	0,78
Prijatelji/ obitelji	21 (26,6)	151 (26,2)	172 (26,2)	0,94
Vlada	19 (24,1)	48 (8,3)	67 (10,2)	<0,001
Samostalno se informiram	43 (54,4)	352 (61)	395 (60,2)	0,26

* χ^2 test

Protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom cijepljeno je 415 (63,3 %) ispitanika značajnije više žene, dok ih 69 (10,5 %) nije cijepljeno, niti se planiraju cijepiti (χ^2 test, P = 0,002, Cramer's V=0,153). S liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom porazgovarala su 424 (64,6 %) ispitanika o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, značajno manje muškarci u odnosu na žene (χ^2 test, P = 0,006, Cramer's V=0,137). Da ih je razgovor sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, potakao da se cijepe protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, navodi 265 (40,4 %) ispitanika, značajno manje muškaraca (χ^2 test, P = 0,003, Cramer's V=0,147) (Tablica 10).

Tablica 10. Ispitanici prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na spol (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	12 (15,2)	63 (10,9)	75 (11,4)	
Da	37 (46,8)	378 (65,5)	415 (63,3)	0,002
Nisam, niti se planiram cijepiti	8 (10,1)	61 (10,6)	69 (10,5)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	22 (27,8)	75 (13)	97 (14,8)	
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	24 (30,4)	133 (23,1)	157 (23,9)	
Da	41 (51,9)	383 (66,4)	424 (64,6)	0,006
Nisam ali se planiram posavjetovati	10 (12,7)	26 (4,5)	36 (5,5)	
Nisam, niti se planiram posavjetovati	4 (5,1)	35 (6,1)	39 (5,9)	
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	21 (26,6)	131 (22,7)	152 (23,2)	
Da	21 (26,6)	244 (42,3)	265 (40,4)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	4 (5,1)	35 (6,1)	39 (5,9)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	11 (13,9)	54 (9,4)	65 (9,9)	0,003
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	10 (12,7)	84 (14,6)	94 (14,3)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	12 (15,2)	29 (5)	41 (6,3)	

* χ^2 test

Najviše ispitanika, njih 460 (70,1 %) navodi da bi WHO trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva, a da bi financiranje globalnog zdravstva trebalo biti odgovornost UN-a navodi 182 (27,7 %) ispitanika, značajnije više muškarci u odnosu na žene (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,147$) (Tablica 11).

Tablica 11. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na spol (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?				
WHO	59 (74,7)	401 (69,5)	460 (70,1)	0,35
Vlade država	47 (59,5)	315 (54,6)	362 (55,2)	0,41
Farmaceutske tvrtke	32 (40,5)	271 (47)	303 (46,2)	0,34
Ujedinjeni narodi	36 (45,6)	146 (25,3)	182 (27,7)	<0,001
Europski fondovi	37 (46,8)	221 (38,3)	258 (39,3)	0,15
Svi građani s mogućnošću doniranja	13 (16,5)	85 (14,7)	98 (14,9)	0,69
Ne znam	5 (6,3)	42 (7,3)	47 (7,2)	0,76

* χ^2 test

4.2.2. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na mjesto prebivališta

Nema značajne razlike u stavovima o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na mjesto prebivališta (Tablica 12).

Tablica 12. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina?				
Ne znam	58 (10,1)	9 (10,8)	67 (10,2)	
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	22 (3,8)	6 (7,2)	28 (4,3)	
U maloj mjeri	73 (12,7)	15 (18,1)	88 (13,4)	0,21
U osrednjoj mjeri	252 (44)	27 (32,5)	279 (42,5)	
U velikoj mjeri	168 (29,3)	26 (31,3)	194 (29,6)	

Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?

Ne znam	20 (3,5)	3 (3,6)	23 (3,5)	
Uopće nisam siguran	246 (42,9)	33 (39,8)	279 (42,5)	0,81
Niti sam siguran niti nisam siguran	220 (38,4)	31 (37,3)	251 (38,3)	
Definitivno sam siguran	87 (15,2)	16 (19,3)	103 (15,7)	
<hr/>				
Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina.				
U potpunosti se ne slažem	45 (7,9)	9 (10,8)	54 (8,2)	
Ne slažem se	57 (9,9)	14 (16,9)	71 (10,8)	
Niti se slažem niti se ne slažem	218 (38)	21 (25,3)	239 (36,4)	0,07
Slažem se	137 (23,9)	25 (30,1)	162 (24,7)	
U potpunosti se slažem	116 (20,2)	14 (16,9)	130 (19,8)	
<hr/>				
Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.				
U potpunosti se ne slažem	5 (0,9)	2 (2,4)	7 (1,1)	
Ne slažem se	4 (0,7)	2 (2,4)	6 (0,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	35 (6,1)	5 (6)	40 (6,1)	0,19
Slažem se	91 (15,9)	18 (21,7)	109 (16,6)	
U potpunosti se slažem	438 (76,4)	56 (67,5)	494 (75,3)	
<hr/>				
Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	40 (7)	3 (3,6)	43 (6,6)	
Ne slažem se	324 (56,5)	38 (45,8)	362 (55,2)	0,06
Niti se slažem niti se ne slažem	147 (25,7)	32 (38,6)	179 (27,3)	
Slažem se	62 (10,8)	10 (12)	72 (11)	
Ukupno	573 (100)	83 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenjena je povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku, i uočeno je da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje i u skupini ispitanika koji žive u gradu ($r = 0,214$ $P < 0,001$), kao i skupini koja živi na selu ($r = 0,236$ $P = 0,03$).

Nema značajne razlike u stavovima o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na mjesto prebivališta (Tablica 13).

Tablica 13. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	49 (8,6)	4 (4,8)	53 (8,1)	0,57
Ne slažem se	263 (45,9)	36 (43,4)	299 (45,6)	
Niti se slažem niti se ne slažem	184 (32,1)	31 (37,3)	215 (32,8)	
Slažem se	77 (13,4)	12 (14,5)	89 (13,6)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?				
Ne znam	11 (1,9)	1 (1,2)	12 (1,8)	0,68
Uopće nije važno	15 (2,6)	3 (3,6)	18 (2,7)	
Niti je važno niti je nevažno	41 (7,2)	9 (10,8)	50 (7,6)	
Važno je	231 (40,3)	29 (34,9)	260 (39,6)	
Vrlo je važno	275 (48)	41 (49,4)	316 (48,2)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.				
(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima				
Ne znam	13 (2,3)	1 (1,2)	14 (2,1)	0,52
Izjava A	476 (83,1)	65 (78,3)	541 (82,5)	
Izjava B	42 (7,3)	9 (10,8)	51 (7,8)	
Nijedno od navedenog	42 (7,3)	8 (9,6)	50 (7,6)	
Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?				
Ne znam što je globalno zdravlje	10 (1,7)	0	10 (1,5)	0,44
Nisam siguran	37 (6,5)	8 (9,6)	45 (6,9)	
Da	497 (86,7)	70 (84,3)	567 (86,4)	
Ne	29 (5,1)	5 (6)	34 (5,2)	
Ukupno	573 (100)	83 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u tome koji je najveći zdravstveni problem i koji je drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na mjesto prebivališta (Tablica 14., Tablica 15).

Tablica 14. Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Neznanje	1 (0,2)	0	1 (0,2)	0,35

Alzheimerova bolest	1 (0,2)	0	1 (0,2)
Endokrine i autoimune bolesti	1 (0,2)	1 (1,2)	2 (0,3)
Rak dušnika, bronha pluća	39 (6,8)	10 (12)	49 (7,5)
ostali karcinomi	12 (2,1)	4 (4,8)	16 (2,4)
Glad i problemi s nutricionom	126 (22)	19 (22,9)	145 (22,1)
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	50 (9)	3 (4)	53 (8)
Prekomjerna tjelesna masa	140 (24)	18 (22)	158 (24)
Planiranje obitelji	4 (1)	2 (2)	6 (1)
Šećerna bolest	26 (4,5)	6 (7,2)	32 (4,9)
Unipolarni depresivni poremećaj	15 (2,6)	2 (2,4)	17 (2,6)
zarazne bolesti	81 (14,1)	8 (9,6)	89 (13,6)
Moždani udar	24 (4,2)	4 (4,8)	28 (4,3)
COVID-19	48 (8,4)	5 (6)	53 (8,1)
HIV	5 (0,9)	1 (1,2)	6 (0,9)
Ukupno	573 (100)	83 (100)	656 (100)

* χ^2 test

Tablica 15. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Rak dušnika, bronha pluća	47 (8,2)	6 (7,2)	53 (8,1)	0,06
Ostali karcinomi	12 (2,1)	0	12 (1,8)	
Glad i problemi s nutricionom	80 (14)	12 (14,5)	92 (14,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	66 (11,6)	6 (7,2)	72 (11)	
Prekomjerna tjelesna masa	124 (21,8)	20 (24,1)	144 (22,1)	
Planiranje obitelji	9 (1,6)	0	9 (1,4)	
Šećerna bolest	62 (11)	9 (11)	71 (11)	
Unipolarni depresivni poremećaj	20 (4)	7 (8)	27 (4)	
Zarazne bolesti	51 (9)	6 (7)	57 (9)	
Moždani udar	62 (10,9)	14 (16,9)	76 (11,6)	
COVID-19	28 (4,9)	2 (2,4)	30 (4,6)	
HIV	9 (1,6)	0	9 (1,4)	
Sve navedeno	0	1 (1,2)	1 (0,2)	
Ukupno	570 (100)	83 (100)	653 (100)	

* χ^2 test

Razmišljajući o cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, da su cjepiva jako važna za zdravlje društva danas navodi 495 (75,5 %) ispitanika, značajno više onih koji žive u gradu u odnosu na one sa sela (χ^2 test, P = 0,01, Cramer's V=0,14) (Tablica 16).

Tablica 16. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?				
Ne znam	3 (0,5)	1 (1,2)	4 (0,6)	
Nimalo nisu važna	18 (3,1)	4 (4,8)	22 (3,4)	
Niti su važna niti su nevažna	17 (3)	3 (3,6)	20 (3)	0,01
Jednako su važna kao i prije	90 (15,7)	25 (30,1)	115 (17,5)	
Jako su važna	445 (77,7)	50 (60,2)	495 (75,5)	
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?				
Ne znam	40 (7)	6 (7,2)	46 (7)	
Uopće nemam povjerenja u sustav	127 (22,2)	23 (27,7)	150 (22,9)	
Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	79 (13,8)	14 (16,9)	93 (14,2)	0,64
Imam povjerenja u sustav kao i prije	175 (30,5)	21 (25,3)	196 (29,9)	
Imam povjerenja u sustav	152 (26,5)	19 (22,9)	171 (26,1)	
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?				
Ne znam	67 (11,7)	10 (12)	77 (11,7)	
Uopće nisam siguran	140 (24,4)	21 (25,3)	161 (24,5)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	245 (42,8)	33 (39,8)	278 (42,4)	0,96
Definitivno sam siguran	121 (21,1)	19 (22,9)	140 (21,3)	
Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?				
Ne znam	87 (15,2)	18 (21,7)	105 (16)	
Da	307 (53,6)	43 (51,8)	350 (53,4)	
Ne	107 (18,7)	15 (18,1)	122 (18,6)	0,39
Nije bitno	72 (12,6)	7 (8,4)	79 (12)	
Ukupno	573 (100)	83 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike, s obzirom na mjesto prebivališta, u raspodjeli ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o tome podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva (Tablica 17).

Tablica 17. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?				
Ne znam	15 (2,6)	0	15 (2,3)	0,35
Mislim da ne	196 (34,2)	32 (38,6)	228 (34,8)	
Informaciju dobiju oni koje zanima	279 (48,7)	42 (50,6)	321 (48,9)	
Dobiva se dovoljno informacija	83 (14,5)	9 (10,8)	92 (14)	
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?				
Ne znam	36 (6,3)	3 (3,6)	39 (5,9)	0,09
Ne bih podržao	77 (13,4)	16 (19,3)	93 (14,2)	
Niti bi niti ne bi podržao	88 (15,4)	19 (22,9)	107 (16,3)	
Podržao bih	372 (64,9)	45 (54,2)	417 (63,6)	
Ukupno	573 (100)	83 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Da je veoma važno da roditelji cijepu svoju djecu navodi 563 (85,8 %) ispitanika, značajno više onih koji žive u gradu u odnosu na one sa sela (χ^2 test, P = 0,01, Cramer's V=0,129), a njih 445 (67,8 %) se slaže s izjavom da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu, također, značajnije su takav odgovor dali ispitanici koji žive u gradu u odnosu na one sa sela (χ^2 test, P = 0,03, Cramer's V=0,101).

Slažu se 392 (59,8 %) ispitanika s tvrdnjom da ukoliko tuđe dijete nije cijepjeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja, i to značajno manje ispitanici sa sela u odnosu na one iz grada (χ^2 test, P < 0,001, Cramer's V=0,129), dok u ostalim tvrdnjama nema značajne razlike u odnosu na mjesto prebivališta (Tablica 18).

Tablica 18. Važnost cijepljenja te izvor informacija o cijepljenju u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepu svoju djecu?				
Ne znam	15 (2,6)	5 (6)	20 (3)	0,01
Uopće nije važno	28 (4,9)	6 (7,2)	34 (5,2)	
Niti je niti nije važno	29 (5,1)	10 (12)	39 (5,9)	
Veoma je važno	501 (87,4)	62 (74,7)	563 (85,8)	

Koja je izjava najbliža vašem stavu:

(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.
 (B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu

Ne znam	6 (1)	0	6 (0,9)	
Izjava A	113 (19,7)	24 (28,9)	137 (20,9)	
Izjava B	400 (69,8)	45 (54,2)	445 (67,8)	0,03
Obje izjave	42 (7,3)	10 (12)	52 (7,9)	
Niti jedna izjava	12 (2,1)	4 (4,8)	16 (2,4)	
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.				
Ne znam	10 (1,7)	4 (4,8)	14 (2,1)	
Uopće se ne slažem	86 (15)	20 (24,1)	106 (16,2)	<0,001
Niti se slažem niti se ne slažem	117 (20,4)	27 (32,5)	144 (22)	
Slažem se	360 (62,8)	32 (38,6)	392 (59,8)	
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?				
Vijesti/ novine	228 (39,8)	32 (38,6)	260 (39,6)	0,83
Reklame	38 (6,6)	10 (12)	48 (7,3)	0,08
Doktor/zdravstveni djelatnici	365 (63,7)	60 (72,3)	425 (64,8)	0,13
Društvene mreže	280 (48,9)	37 (44,6)	317 (48,3)	0,47
Prijatelji/ obitelj	152 (26,5)	20 (24,1)	172 (26,2)	0,69
Vlada	54 (9,4)	13 (15,7)	67 (10,2)	0,08
Samostalno se informiram	345 (60,2)	50 (60,2)	395 (60,2)	0,99

* χ^2 test

Protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom cijepljeno je 415 (63,3 %) ispitanika značajnije više onih kojima je prebivalište u gradu, dok ih 69 (10,5 %) nije cijepljeno, niti se planiraju cijepiti (χ^2 test, $P = 0,007$, Cramer's $V=0,136$). S liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom porazgovarala su 424 (64,6 %) bez značajne razlike u odnosu na mjesto prebivališta. Da ih je razgovor sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, potakao da se cijepe protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, navodi 265 (40,4 %) ispitanika, značajno manje onih koji žive na selu (χ^2 test, $P = 0,04$, Cramer's $V=0,135$) (Tablica 19).

Tablica 19. Ispitanici prema namjeri cijepjenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	63 (11)	12 (14,5)	75 (11,4)	
Da	373 (65,1)	42 (50,6)	415 (63,3)	0,007
Nisam, niti se planiram cijepiti	52 (9,1)	17 (20,5)	69 (10,5)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	85 (14,8)	12 (14,5)	97 (14,8)	

Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	140 (24,4)	17 (20,5)	157 (23,9)	
Da	372 (64,9)	52 (62,7)	424 (64,6)	0,29
Nisam ali se planiram posavjetovati	28 (4,9)	8 (9,6)	36 (5,5)	
Nisam, niti se planiram posavjetovati	33 (5,8)	6 (7,2)	39 (5,9)	
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	126 (22)	26 (31,3)	152 (23,2)	
Da	237 (41,4)	28 (33,7)	265 (40,4)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	29 (5,1)	10 (12)	39 (5,9)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	60 (10,5)	5 (6)	65 (9,9)	0,04
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	85 (14,8)	9 (10,8)	94 (14,3)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	36 (6,3)	5 (6)	41 (6,3)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u odgovorima tko je odgovoran za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na mjesto prebivališta (Tablica 20).

Tablica 20. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na mjesto prebivališta (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Selo	Ukupno	
Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?				
WHO	400 (69,8)	60 (72,3)	460 (70,1)	0,64
Vlade država	323 (56,4)	39 (47)	362 (55,2)	0,11
Farmaceutske tvrtke	260 (45,4)	43 (51,8)	303 (46,2)	0,27
Ujedinjeni narodi	162 (28,3)	20 (24,1)	182 (27,7)	0,43
Europski fondovi	224 (39,1)	34 (41)	258 (39,3)	0,74
Svi građani s mogućnošću doniranja	90 (15,7)	8 (9,6)	98 (14,9)	0,15
Ne znam	41 (7,2)	6 (7,2)	47 (7,2)	0,98

* χ^2 test

4.2.3. Stavovi i znanje o cjevivu u odnosu na bračni status

Nema značajne razlike u stavovima o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na bračni status (Tablica 21).

Nema značajne razlike u stavovima o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na bračni status (Tablica 21).

Tablica 21. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina?				
Ne znam	7 (6,3)	60 (11)	67 (10,2)	0,53
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	6 (5,4)	22 (4)	28 (4,3)	
U maloj mjeri	16 (14,3)	72 (13,2)	88 (13,4)	
U osrednjoj mjeri	46 (41,1)	233 (42,8)	279 (42,5)	
U velikoj mjeri	37 (33)	157 (28,9)	194 (29,6)	
Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?				
Ne znam	3 (2,7)	20 (3,7)	3 (2,7)	0,86
Uopće nisam siguran	50 (44,6)	229 (42,1)	50 (44,6)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	40 (35,7)	211 (38,8)	40 (35,7)	
Definitivno sam siguran	19 (17)	84 (15,4)	19 (17)	
Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onaj uzrokovanoj virusom COVID-19 u sljedećih 10 godina.				
U potpunosti se ne slažem	11 (9,8)	43 (7,9)	54 (8,2)	0,86
Ne slažem se	12 (10,7)	59 (10,8)	71 (10,8)	
Niti se slažem niti se ne slažem	37 (33)	202 (37,1)	239 (36,4)	
Slažem se	27 (24,1)	135 (24,8)	162 (24,7)	
U potpunosti se slažem	25 (22,3)	105 (19,3)	130 (19,8)	
Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.				
U potpunosti se ne slažem	3 (2,7)	4 (0,7)	7 (1,1)	0,29
Ne slažem se	1 (0,9)	5 (0,9)	6 (0,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	6 (5,4)	34 (6,3)	40 (6,1)	
Slažem se	14 (12,5)	95 (17,5)	109 (16,6)	
U potpunosti se slažem	88 (78,6)	406 (74,6)	494 (75,3)	
Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	8 (7,1)	35 (6,4)	43 (6,6)	0,93
Ne slažem se	59 (52,7)	303 (55,7)	362 (55,2)	
Niti se slažem niti se ne slažem	33 (29,5)	146 (26,8)	179 (27,3)	
Slažem se	12 (10,7)	60 (11)	72 (11)	
Ukupno	112 (100)	544 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenili smo povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku, i uočavamo da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje i u skupini ispitanika koji su samci/ udovci/ rastavljeni ($r = 0,232$ $P = 0,01$), kao i skupini koja živi u braku/ vezi/ izvanbračnoj zajednici ($r = 0,217$ $P < 0,001$).

Nema značajne razlike u raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na bračni status, osim što ispitanici koji su u braku/ vezi/ izvanbračnoj vezi značajnije više navode da njihove zdravstvene navike pridonose globalnom zdravlju (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,160$) (Tablica 22).

Tablica 22. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	10 (8,9)	43 (7,9)	53 (8,1)	0,92
Ne slažem se	49 (43,8)	250 (46)	299 (45,6)	
Niti se slažem niti se ne slažem	36 (32,1)	179 (32,9)	215 (32,8)	
Slažem se	17 (15,2)	72 (13,2)	89 (13,6)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?				
Ne znam	1 (0,9)	11 (2)	12 (1,8)	0,64
Uopće nije važno	3 (2,7)	15 (2,8)	18 (2,7)	
Niti je važno niti je nevažno	7 (6,3)	43 (7,9)	50 (7,6)	
Važno je	51 (45,5)	209 (38,4)	260 (39,6)	
Vrlo je važno	50 (44,6)	266 (48,9)	316 (48,2)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.				
(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima				
Ne znam	0	14 (2,6)	14 (2,1)	0,12
Izjava A	100 (89,3)	441 (81,1)	541 (82,5)	
Izjava B	5 (4,5)	46 (8,5)	51 (7,8)	
Nijedno od navedenog	7 (6,3)	43 (7,9)	50 (7,6)	

Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?

Ne znam što je globalno zdravlje	6 (5,4)	4 (0,7)	10 (1,5)	0,001
Nisam siguran	12 (10,7)	33 (6,1)	45 (6,9)	
Da	89 (79,5)	478 (87,9)	567 (86,4)	
Ne	5 (4,5)	29 (5,3)	34 (5,2)	
Ukupno	112 (100)	544 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajnih razlika prema bračnom statusu, što je prvi a što drugi zdravstveni problem koji je najveći (Tablica 23., Tablica 24).

Tablica 23. Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na bračni status (15, 16)

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Neznanje	0	1 (0,2)	1 (0,2)	0,87
Alzheimerova bolest	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
Endokrine i autoimune bolesti	1 (0,9)	1 (0,2)	2 (0,3)	
Rak dušnika, bronha pluća	8 (7,1)	41 (7,5)	49 (7,5)	
ostali karcinomi	2 (1,8)	14 (2,6)	16 (2,4)	
Glad i problemi s nutricionom	25 (22,3)	120 (22,1)	145 (22,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	8 (7)	45 (8)	53 (8)	
Prekomjerna tjelesna masa	26 (23)	132 (24)	158 (24)	
Planiranje obitelji	0	6 (1)	6 (1)	
Šećerna bolest	7 (6,3)	25 (4,6)	32 (4,9)	
Unipolarni depresivni poremećaj	4 (3,6)	13 (2,4)	17 (2,6)	
zarazne bolesti	16 (14,3)	73 (13,4)	89 (13,6)	
Moždani udar	7 (6,3)	21 (3,9)	28 (4,3)	
COVID-19	6 (5,4)	47 (8,6)	53 (8,1)	
HIV	2 (1,8)	4 (0,7)	6 (0,9)	

* χ^2 test

Tablica 24. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na bračni status (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Rak dušnika, bronha pluća	5 (4,5)	48 (8,9)	53 (8,1)	0,30
Ostali karcinomi	0	12 (2,2)	12 (1,8)	
Glad i problemi s nutricionom	18 (16,1)	74 (13,7)	92 (14,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	13 (11,6)	59 (10,9)	72 (11)	

Prekomjerna tjelesna masa			144
	28 (25)	116 (21,4)	(22,1)
Planiranje obitelji	3 (2,7)	6 (1,1)	9 (1,4)
Šećerna bolest	12 (11)	59 (11)	71 (11)
Unipolarni depresivni poremećaj	9 (8)	18 (3)	27 (4)
Zarazne bolesti	9 (8)	48 (9)	57 (9)
Moždani udar	10 (8,9)	66 (12,2)	76 (11,6)
COVID-19	4 (3,6)	26 (4,8)	30 (4,6)
HIV	1 (0,9)	8 (1,5)	9 (1,4)
Sve navedeno	0	1 (0,2)	1 (0,2)

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na bračni status (Tablica 25).

Tablica 25. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?				
Ne znam	0	4 (0,7)	4 (0,6)	
Nimalo nisu važna	0	22 (4)	22 (3,4)	
Niti su važna niti su nevažna	3 (2,7)	17 (3,1)	20 (3)	0,21
Jednako su važna kao i prije	19 (17)	96 (17,6)	115 (17,5)	
Jako su važna	90 (80,4)	405 (74,4)	495 (75,5)	
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?				
Ne znam	9 (8)	37 (6,8)	46 (7)	
Uopće nemam povjerenja u sustav	25 (22,3)	125 (23)	150 (22,9)	
Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	16 (14,3)	77 (14,2)	93 (14,2)	0,54
Imam povjerenja u sustav kao i prije	27 (24,1)	169 (31,1)	196 (29,9)	
Imam povjerenja u sustav	35 (31,3)	136 (25)	171 (26,1)	
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?				
Ne znam	12 (10,7)	65 (11,9)	77 (11,7)	
Uopće nisam siguran	31 (27,7)	130 (23,9)	161 (24,5)	0,59
Niti sam siguran niti nisam siguran	42 (37,5)	236 (43,4)	278 (42,4)	

Definitivno sam siguran	27 (24,1)	113 (20,8)	140 (21,3)	
Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?				
Ne znam	23 (20,5)	82 (15,1)	105 (16)	0,18
Da	50 (44,6)	300 (55,1)	350 (53,4)	
Ne	22 (19,6)	100 (18,4)	122 (18,6)	
Nije bitno	17 (15,2)	62 (11,4)	79 (12)	
Ukupno	112 (100)	544 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na bračni status (Tablica 26).

Tablica 26. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?				
Ne znam	6 (5,4)	9 (1,7)	15 (2,3)	0,06
Mislim da ne	41 (36,6)	187 (34,4)	228 (34,8)	
Informaciju dobiju oni koje zanima	47 (42)	274 (50,4)	321 (48,9)	
Dobiva se dovoljno informacija	18 (16,1)	74 (13,6)	92 (14)	
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?				
Ne znam	9 (8)	30 (5,5)	39 (5,9)	0,65
Ne bih podržao	18 (16,1)	75 (13,8)	93 (14,2)	
Niti bi niti ne bi podržao	18 (16,1)	89 (16,4)	107 (16,3)	
Podržao bih	67 (59,8)	350 (64,3)	417 (63,6)	
Ukupno	112 (100)	544 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Ispitanici koji su u braku/ vezi/ izvanbračnoj vezi, u odnosu na samce/ udovce/ rastavljene značajnije su više odgovarali da ne znaju je li važno da roditelji cijepu djecu, ili da uopće nije važno (χ^2 test, P = 0,02), dok u ostalim tvrdnjama nema značajne razlike u odnosu na bračni status (Tablica 27).

Ispitanici koji su u braku/ vezi/ izvanbračnoj vezi, u odnosu na samce/ udovce/ rastavljene značajnije su više odgovarali da ne znaju je li važno da roditelji cijepe djecu, ili da uopće nije važno (χ^2 test, $P = 0,02$, Cramer's $V = 0,124$), dok u ostalim tvrdnjama nema značajne razlike u odnosu na bračni status (Tablica 27).

Tablica 27. Važnost cijepjenja, te izvor informacija o cijepljenju u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepe svoju djecu?				
Ne znam	3 (2,7)	17 (3,1)	20 (3)	0,02
Uopće nije važno	1 (0,9)	33 (6,1)	34 (5,2)	
Niti je niti nije važno	12 (10,7)	27 (5)	39 (5,9)	
Veoma je važno	96 (85,7)	467 (85,8)	563 (85,8)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.				
(B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu				
Ne znam	0	6 (1,1)	6 (0,9)	0,79
Izjava A	22 (19,6)	115 (21,1)	137 (20,9)	
Izjava B	79 (70,5)	366 (67,3)	445 (67,8)	
Obje izjave	9 (8)	43 (7,9)	52 (7,9)	
Niti jedna izjava	2 (1,8)	14 (2,6)	16 (2,4)	
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepjeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.				
Ne znam	4 (3,6)	10 (1,8)	14 (2,1)	0,38
Uopće se ne slažem	16 (14,3)	90 (16,5)	106 (16,2)	
Niti se slažem niti se ne slažem	20 (17,9)	124 (22,8)	144 (22)	
Slažem se	72 (64,3)	320 (58,8)	392 (59,8)	
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?				
Vijesti/ novine	45 (40,2)	215 (39,5)	260 (39,6)	0,89
Reklame	13 (11,6)	35 (6,4)	48 (7,3)	0,06
Doktor/zdravstveni djelatnici	65 (58)	360 (66,2)	425 (64,8)	0,10
Društvene mreže	55 (49,1)	262 (48,2)	317 (48,3)	0,86
Prijatelji/ obitelj	26 (23,2)	146 (26,8)	172 (26,2)	0,43
Vlada	16 (14,3)	51 (9,4)	67 (10,2)	0,12
Samostalno se informiram	60 (53,6)	335 (61,6)	395 (60,2)	0,12

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom (Tablica 28), kao niti u tome tko bi trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva (Tablica 29) u odnosu na bračni status, osim u slučaju financiranja od strane UN, odnosno ispitanici samci značajnije navode da je UN odgovoran za financiranje globalnog zdravstva (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,126$).

Tablica 28. Ispitanici prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	11 (9,8)	64 (11,8)	75 (11,4)	0,59
Da	77 (68,8)	338 (62,1)	415 (63,3)	
Nisam, niti se planiram cijepiti	9 (8)	60 (11)	69 (10,5)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	15 (13,4)	82 (15,1)	97 (14,8)	
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	33 (29,5)	124 (22,8)	157 (23,9)	0,42
Da	65 (58)	359 (66)	424 (64,6)	
Nisam ali se planiram posavjetovati	7 (6,3)	29 (5,3)	36 (5,5)	
Nisam, niti se planiram posavjetovati	7 (6,3)	32 (5,9)	39 (5,9)	
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	27 (24,1)	125 (23)	152 (23,2)	0,27
Da	38 (33,9)	227 (41,7)	265 (40,4)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	5 (4,5)	34 (6,3)	39 (5,9)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	10 (8,9)	55 (10,1)	65 (9,9)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	23 (20,5)	71 (13,1)	94 (14,3)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	9 (8)	32 (5,9)	41 (6,3)	

* χ^2 test

Tablica 29. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na bračni status (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Samci/ Udovci/ Rastavljeni	U braku / izvanbračnoj vezi/ U vezi	Ukupno	

Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?				
WHO	74 (66,1)	386 (71)	460 (70,1)	0,30
Vlade država	59 (52,7)	303 (55,7)	362 (55,2)	0,56
Farmaceutske tvrtke	53 (47,3)	250 (46)	303 (46,2)	0,79
Ujedinjeni narodi	45 (40,2)	137 (25,2)	182 (27,7)	0,001
Europski fondovi	45 (40,2)	213 (39,2)	258 (39,3)	0,84
Svi građani s mogućnošću doniranja	22 (19,6)	76 (14)	98 (14,9)	0,13
Ne znam	10 (8,9)	37 (6,8)	47 (7,2)	0,43

* χ^2 test

4.2.4. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na to jesu li zdravstvene struke ili ne

Ispitanici zdravstvene struke značajnije više navode da uopće nisu sigurni, njih 212 (45,7 %) da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj (χ^2 test, $P = 0,008$, Cramer's $V=0,134$), dok u drugim tvrdnjama nema značajnih razlika prema struci (Tablica 30).

Tablica 30. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina?				
Ne znam	15 (7,8)	52 (11,2)	67 (10,2)	
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	6 (3,1)	22 (4,7)	28 (4,3)	
U maloj mjeri	31 (16,1)	57 (12,3)	88 (13,4)	0,32
U osrednjoj mjeri	87 (45,3)	192 (41,4)	279 (42,5)	
U velikoj mjeri	53 (27,6)	141 (30,4)	194 (29,6)	
Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?				
Ne znam	6 (3,1)	17 (3,7)	23 (3,5)	
Uopće nisam siguran	67 (34,9)	212 (45,7)	279 (42,5)	0,008
Niti sam siguran niti nisam siguran	76 (39,6)	175 (37,7)	251 (38,3)	
Definitivno sam siguran	43 (22,4)	60 (12,9)	103 (15,7)	
Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u sljedećih 10 godina.				
U potpunosti se ne slažem	14 (7,3)	40 (8,6)	54 (8,2)	
Ne slažem se	19 (9,9)	52 (11,2)	71 (10,8)	0,66
Niti se slažem niti se ne slažem	78 (40,6)	161 (34,7)	239 (36,4)	

Slažem se	43 (22,4)	119 (25,6)	162 (24,7)	
U potpunosti se slažem	38 (19,8)	92 (19,8)	130 (19,8)	
Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.				
U potpunosti se ne slažem	0	7 (1,5)	7 (1,1)	
Ne slažem se	1 (0,5)	5 (1,1)	6 (0,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	13 (6,8)	27 (5,8)	40 (6,1)	0,47
Slažem se	32 (16,7)	77 (16,6)	109 (16,6)	
U potpunosti se slažem	146 (76)	348 (75)	494 (75,3)	
Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	11 (5,7)	32 (6,9)	43 (6,6)	
Ne slažem se	102 (53,1)	260 (56)	362 (55,2)	0,55
Niti se slažem niti se ne slažem	53 (27,6)	126 (27,2)	179 (27,3)	
Slažem se	26 (13,5)	46 (9,9)	72 (11)	
Ukupno	192 (100)	464 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenjena je povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će zahvatiti i Hrvatsku, i uočeno da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje u skupini koja nije zdravstvene struke ($r = 0,255$ $P < 0,001$), dok u skupini koja je zdravstvene struke povezanost nije značajna ($r = 0,111$ $P = 0,13$). Nema značajnih razlika u raspodjeli ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na struku (Tablica 31).

Tablica 31. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	13 (6,8)	40 (8,6)	53 (8,1)	
Ne slažem se	83 (43,2)	216 (46,6)	299 (45,6)	0,58
Niti se slažem niti se ne slažem	66 (34,4)	149 (32,1)	215 (32,8)	
Slažem se	30 (15,6)	59 (12,7)	89 (13,6)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?				
Ne znam	4 (2,1)	8 (1,7)	12 (1,8)	0,43

Uopće nije važno	6 (3,1)	12 (2,6)	18 (2,7)	
Niti je važno niti je nevažno	11 (5,7)	39 (8,4)	50 (7,6)	
Važno je	69 (35,9)	191 (41,2)	260 (39,6)	
Vrlo je važno	102 (53,1)	214 (46,1)	316 (48,2)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.				
(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima				
Ne znam	1 (0,5)	13 (2,8)	14 (2,1)	
Izjava A	161 (83,9)	380 (81,9)	541 (82,5)	0,30
Izjava B	14 (7,3)	37 (8)	51 (7,8)	
Nijedno od navedenog	16 (8,3)	34 (7,3)	50 (7,6)	
Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?				
Ne znam što je globalno zdravlje	2 (1)	8 (1,7)	10 (1,5)	
Nisam siguran	13 (6,8)	32 (6,9)	45 (6,9)	0,90
Da	168 (87,5)	399 (86)	567 (86,4)	
Ne	9 (4,7)	25 (5,4)	34 (5,2)	
Ukupno	192 (100)	464 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Postoji značajna razlika u navođenju najvećeg zdravstvenog problema u smislu oboljenja stanovništva (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V=0,233$ $P=0,001$) (Tablica 32) i drugog najvećeg zdravstvenog problema u odnosu na struku ispitanika (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=0,235$) (Tablica 33).

Tablica 32. Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na struku (15, 16)

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Neznanje	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
Alzheimerova bolest	1 (0,5)	0	1 (0,2)	
Endokrine i autoimune bolesti	0	2 (0,4)	2 (0,3)	
Rak dušnika, bronha pluća	11 (5,7)	38 (8,2)	49 (7,5)	
ostali karcinomi	3 (1,6)	13 (2,8)	16 (2,4)	
Glad i problemi s nutricionom	36 (18,8)	109 (23,5)	145 (22,1)	0,001
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	22 (11)	31 (7)	53 (8)	
Prekomjerna tjelesna masa	59 (31)	99 (21)	158 (24)	

Planiranje obitelji	1 (1)	5 (1)	6 (1)
Šećerna bolest	16 (8,3)	16 (3,4)	32 (4,9)
Unipolarni depresivni poremećaj	2 (1)	15 (3,2)	17 (2,6)
Zarazne bolesti	17 (8,9)	72 (15,5)	89 (13,6)
Moždani udar	5 (2,6)	23 (5)	28 (4,3)
COVID-19	15 (7,8)	38 (8,2)	53 (8,1)
HIV	4 (2,1)	2 (0,4)	6 (0,9)
Ukupno	192 (100)	464 (100)	656 (100)

* χ^2 test

Tablica 33. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na struku (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Rak dušnika, bronha pluća	8 (4,2)	45 (9,7)	53 (8,1)	
Ostali karcinomi	3 (1,6)	9 (1,9)	12 (1,8)	
Glad i problemi s nutricionom	25 (13,1)	67 (14,5)	92 (14,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	38 (19,9)	34 (7,4)	72 (11)	
Prekomjerna tjelesna masa			144	
	49 (25,7)	95 (20,6)	(22,1)	
Planiranje obitelji	3 (1,6)	6 (1,3)	9 (1,4)	<0,001
Šećerna bolest	19 (10)	52 (11)	71 (11)	
Unipolarni depresivni poremećaj	11 (6)	16 (3)	27 (4)	
Zarazne bolesti	10 (5)	47 (10)	57 (9)	
Moždani udar	17 (8,9)	59 (12,8)	76 (11,6)	
COVID-19	7 (3,7)	23 (5)	30 (4,6)	
HIV	1 (0,5)	8 (1,7)	9 (1,4)	
Sve navedeno	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
	191 (100)	462 (100)	653 (100)	

* χ^2 test

Ispitanici zdravstvene struke značajnije više navode da je važno i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva (χ^2 test, $P = 0,04$, Cramer's $V=0,115$), a nezdravstveni djelatnici su značajnije češće definitivno sigurni da naš trenutni sustava osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice (χ^2 test, $P = 0,01$, Cramer's $V=0,127$) (Tablica 34).

Tablica 34. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?				
Ne znam	1 (0,5)	3 (0,6)	4 (0,6)	0,64
Nimalo nisu važna	7 (3,6)	15 (3,2)	22 (3,4)	
Niti su važna niti su nevažna	7 (3,6)	13 (2,8)	20 (3)	
Jednako su važna kao i prije	27 (14,1)	88 (19)	115 (17,5)	
Jako su važna	150 (78,1)	345 (74,4)	495 (75,5)	
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?				
Ne znam	10 (5,2)	36 (7,8)	46 (7)	0,31
Uopće nemam povjerenja u sustav	41 (21,4)	109 (23,5)	150 (22,9)	
Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	23 (12)	70 (15,1)	93 (14,2)	
Imam povjerenja u sustav kao i prije	59 (30,7)	137 (29,5)	196 (29,9)	
Imam povjerenja u sustav	59 (30,7)	112 (24,1)	171 (26,1)	
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?				
Ne znam	14 (7,3)	63 (13,6)	77 (11,7)	0,01
Uopće nisam siguran	45 (23,4)	116 (25)	161 (24,5)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	79 (41,1)	199 (42,9)	278 (42,4)	
Definitivno sam siguran	54 (28,1)	86 (18,5)	140 (21,3)	
Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?				
Ne znam	33 (17,2)	72 (15,5)	105 (16)	0,04
Da	91 (47,4)	259 (55,8)	350 (53,4)	
Ne	48 (25)	74 (15,9)	122 (18,6)	
Nije bitno	20 (10,4)	59 (12,7)	79 (12)	
Ukupno	192 (100)	464 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajnih razlika u raspodjeli ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na struku (Tablica 35).

Tablica 35. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?				
Ne znam	4 (2,1)	11 (2,4)	15 (2,3)	0,89
Mislim da ne	68 (35,4)	160 (34,5)	228 (34,8)	
Informaciju dobiju oni koje zanima	96 (50)	225 (48,5)	321 (48,9)	
Dobiva se dovoljno informacija	24 (12,5)	68 (14,7)	92 (14)	
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?				
Ne znam	9 (4,7)	30 (6,5)	39 (5,9)	0,51
Ne bih podržao	26 (13,5)	67 (14,4)	93 (14,2)	
Niti bi niti ne bi podržao	37 (19,3)	70 (15,1)	107 (16,3)	
Podržao bih	120 (62,5)	297 (64)	417 (63,6)	
Ukupno	192 (100)	464 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Ispitanici zdravstvene struke, u odnosu na druge ispitanike, značajnije se više informiraju o cjepivu iz vijesti i iz novima (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=0,172$), s društvenih mreža (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=0,240$), i kod prijatelja i obitelji (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=0,147$), dok u drugim oblicima informiranja nema značajnih razlika u odnosu na struku (Tablica 36).

Tablica 36. Važnost cijepljenja te izvor informacija o cijepljenju u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepu svoju djecu?				
Ne znam	6 (3,1)	14 (3)	20 (3)	0,56
Uopće nije važno	13 (6,8)	21 (4,5)	34 (5,2)	
Niti je niti nije važno	9 (4,7)	30 (6,5)	39 (5,9)	
Veoma je važno	164 (85,4)	399 (86)	563 (85,8)	

Koja je izjava najbliža vašem stavu:

(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.

(B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu

Ne znam	3 (1,6)	3 (0,6)	6 (0,9)	0,44
---------	---------	---------	---------	------

Izjava A	39 (20,3)	98 (21,1)	137 (20,9)	
Izjava B	125 (65,1)	320 (69)	445 (67,8)	
Obje izjave	20 (10,4)	32 (6,9)	52 (7,9)	
Niti jedna izjava	5 (2,6)	11 (2,4)	16 (2,4)	
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.				
Ne znam	3 (1,6)	11 (2,4)	14 (2,1)	
Uopće se ne slažem	34 (17,7)	72 (15,5)	106 (16,2)	0,76
Niti se slažem niti se ne slažem	39 (20,3)	105 (22,6)	144 (22)	
Slažem se	116 (60,4)	276 (59,5)	392 (59,8)	
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjevivu?				
Vijesti/ novine	51 (26,6)	209 (45)	260 (39,6)	<0,001
Reklame	13 (6,8)	35 (7,5)	48 (7,3)	0,73
Doktor/zdravstveni djelatnici	134 (69,8)	291 (62,7)	425 (64,8)	0,08
Društvene mreže	57 (29,7)	260 (56)	317 (48,3)	<0,001
Prijatelji/ obitelj	31 (16,1)	141 (30,4)	172 (26,2)	<0,001
Vlada	13 (6,8)	54 (11,6)	67 (10,2)	0,06
Samostalno se informiram	115 (59,9)	280 (60,3)	395 (60,2)	0,92

* χ^2 test

Značajno se manje ispitanika zdravstvene struke cijepilo protiv COVID-19, ali se isto tako ispitanici zdravstvene struke značajnije planiraju cijepiti u odnosu na ostale struke (χ^2 test, $P = 0,04$, Cramer's $V=0,114$).

Ispitanici koji nisu zdravstvene struke značajnije češće razgovaraju s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjeviva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom (χ^2 test, $P = 0,03$, Cramer's $V=0,120$) i njih značajnije više taj razgovor potiče da se cijepe protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom (χ^2 test, $P = 0,002$, Cramer's $V=0,16$) (Tablica 37).

Tablica 37. Ispitanici prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	23 (12)	52 (11,2)	75 (11,4)	0,04
Da	127 (66,1)	288 (62,1)	415 (63,3)	

Nisam, niti se planiram cijepiti	25 (13)	44 (9,5)	69 (10,5)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	17 (8,9)	80 (17,2)	97 (14,8)	
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	39 (20,3)	118 (25,4)	157 (23,9)	
Da	135 (70,3)	289 (62,3)	424 (64,6)	0,03
Nisam ali se planiram posavjetovati	4 (2,1)	32 (6,9)	36 (5,5)	
Nisam, niti se planiram posavjetovati	14 (7,3)	25 (5,4)	39 (5,9)	
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	47 (24,5)	105 (22,6)	152 (23,2)	
Da	81 (42,2)	184 (39,7)	265 (40,4)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	20 (10,4)	19 (4,1)	39 (5,9)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	17 (8,9)	48 (10,3)	65 (9,9)	0,002
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	23 (12)	71 (15,3)	94 (14,3)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	4 (2,1)	37 (8)	41 (6,3)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema odgovorima tko je odgovoran za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na struku (Tablica 38).

Tablica 38. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na struku (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nisu zdravstvene struke	Zdravstvena struka	Ukupno	
Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?				
WHO	134 (69,8)	326 (70,3)	460 (70,1)	0,91
Vlade država	96 (50)	266 (57,3)	362 (55,2)	0,09
Farmaceutske tvrtke	79 (41,1)	224 (48,3)	303 (46,2)	0,10
Ujedinjeni narodi	44 (22,9)	138 (29,7)	182 (27,7)	0,08
Europski fondovi	70 (36,5)	188 (40,5)	258 (39,3)	0,33
Svi građani s mogućnošću doniranja	29 (15,1)	69 (14,9)	98 (14,9)	0,94
Ne znam	12 (6,3)	35 (7,5)	47 (7,2)	0,56

* χ^2 test

4.2.5. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na to imaju li ili nemaju stalni prihod

Ispitanici su obzirom na radni status podijeljeni na one koji imaju stalni prihod (zaposleni, umirovljenici) i na one koji nemaju stalni prihod (studenti, studenti koji povremeno rade preko studentskog servisa, nezaposleni).

Značajno se više ispitanika koji nemaju stalan prihod ne slaže s tvrdnjom da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina (χ^2 test, $P = 0,03$, Cramer's $V = 0,126$), dok u drugim tvrdnjama nema značajnih razlika (Tablica 39).

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenjena je povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku, i uočeno da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje ($r = 0,240$ $P < 0,001$) u skupni ispitanika sa stalnim prihodom ($r = 0,240$ $P < 0,001$), dok u skupini ispitanika koji nemaju stalni prihod nema značajne povezanosti ($r = 0,128$ $P = 0,15$).

Tablica 39. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u slijedećih nekoliko godina?				
Ne znam	16 (12,8)	51 (9,6)	67 (10,2)	
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	6 (4,8)	22 (4,1)	28 (4,3)	
U maloj mjeri	20 (16)	68 (12,8)	88 (13,4)	0,33
U osrednjoj mjeri	55 (44)	224 (42,2)	279 (42,5)	
U velikoj mjeri	28 (22,4)	166 (31,3)	194 (29,6)	
Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?				
Ne znam	7 (5,6)	16 (3)	23 (3,5)	
Uopće nisam siguran	46 (36,8)	233 (43,9)	279 (42,5)	0,13
Niti sam siguran niti nisam siguran	56 (44,8)	195 (36,7)	251 (38,3)	
Definitivno sam siguran	16 (12,8)	87 (16,4)	103 (15,7)	

Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina.

U potpunosti se ne slažem	10 (8)	44 (8,3)	54 (8,2)	
Ne slažem se	22 (17,6)	49 (9,2)	71 (10,8)	
Niti se slažem niti se ne slažem	34 (27,2)	205 (38,6)	239 (36,4)	0,03
Slažem se	32 (25,6)	130 (24,5)	162 (24,7)	
U potpunosti se slažem	27 (21,6)	103 (19,4)	130 (19,8)	

Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.

U potpunosti se ne slažem	0	7 (1,3)	7 (1,1)	
Ne slažem se	1 (0,8)	5 (0,9)	6 (0,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	8 (6,4)	32 (6)	40 (6,1)	0,26
Slažem se	28 (22,4)	81 (15,3)	109 (16,6)	
U potpunosti se slažem	88 (70,4)	406 (76,5)	494 (75,3)	

Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?

Ne znam	12 (9,6)	31 (5,8)	43 (6,6)	
Ne slažem se	68 (54,4)	294 (55,4)	362 (55,2)	0,32
Niti se slažem niti se ne slažem	35 (28)	144 (27,1)	179 (27,3)	
Slažem se	10 (8)	62 (11,7)	72 (11)	
Ukupno	125 (100)	531 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na prihod (Tablica 40).

Tablica 40. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?				
Ne znam	11 (8,8)	42 (7,9)	53 (8,1)	
Ne slažem se	48 (38,4)	251 (47,3)	299 (45,6)	0,36
Niti se slažem niti se ne slažem	47 (37,6)	168 (31,6)	215 (32,8)	
Slažem se	19 (15,2)	70 (13,2)	89 (13,6)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?				
Ne znam	4 (3,2)	8 (1,5)	12 (1,8)	
Uopće nije važno	5 (4)	13 (2,4)	18 (2,7)	0,59
Niti je važno niti je nevažno	10 (8)	40 (7,5)	50 (7,6)	

Važno je	46 (36,8)	214 (40,3)	260 (39,6)	
Vrlo je važno	60 (48)	256 (48,2)	316 (48,2)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.				
(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima				
Ne znam	4 (3,2)	10 (1,9)	14 (2,1)	
Izjava A	101 (80,8)	440 (82,9)	541 (82,5)	0,38
Izjava B	13 (10,4)	38 (7,2)	51 (7,8)	
Nijedno od navedenog	7 (5,6)	43 (8,1)	50 (7,6)	
Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?				
Ne znam što je globalno zdravlje	4 (3,2)	6 (1,1)	10 (1,5)	
Nisam siguran	12 (9,6)	33 (6,2)	45 (6,9)	0,17
Da	102 (81,6)	465 (87,6)	567 (86,4)	
Ne	7 (5,6)	27 (5,1)	34 (5,2)	
Ukupno	125 (100)	531 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Ne postoji značajna razlika u navođenju najvećeg zdravstvenog problema u smislu oboljenja stanovništva (Tablica 41), dok u drugom najvećem zdravstvenom problemu u odnosu na prihod ispitanika postoji značajna razlika u odgovorima (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,241$) (Tablica 42).

Tablica 41. Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na prihod (15, 16)

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Neznanje	0	1 (0,2)	1 (0,2)	0,72
Alzheimerova bolest	0	1 (0,2)	1 (0,2)	
Endokrine i autoimune bolesti	0	2 (0,4)	2 (0,3)	
Rak dušnika, bronha pluća	11 (8,8)	38 (7,2)	49 (7,5)	
ostali karcinomi	3 (2,4)	13 (2,4)	16 (2,4)	
Glad i problemi s nutricionom	34 (27,2)	111 (20,9)	145 (22,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	10 (8)	43 (8)	53 (8)	
Prekomjerna tjelesna masa	28 (22)	130 (24)	158 (24)	
Planiranje obitelji	1 (1)	5 (1)	6 (1)	
Šećerna bolest	9 (7,2)	23 (4,3)	32 (4,9)	

Unipolarni depresivni poremećaj	1 (0,8)	16 (3)	17 (2,6)
zarazne bolesti	14 (11,2)	75 (14,1)	89 (13,6)
Moždani udar	6 (4,8)	22 (4,1)	28 (4,3)
COVID-19	6 (4,8)	47 (8,9)	53 (8,1)
HIV	2 (1,6)	4 (0,8)	6 (0,9)
Ukupno	125 (100)	531 (100)	656 (100)

* χ^2 test

Tablica 42. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na prihod (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Rak dušnika, bronha pluća	9 (7,2)	44 (8,3)	53 (8,1)	<0,001
Ostali karcinomi	0	12 (2,3)	12 (1,8)	
Glad i problemi s nutricionom	19 (15,2)	73 (13,8)	92 (14,1)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	12 (9,6)	60 (11,4)	72 (11)	
Prekomjerna tjelesna masa	21 (16,8)	123 (23,3)	144 (22,1)	
Planiranje obitelji	2 (1,6)	7 (1,3)	9 (1,4)	
Šećerna bolest	10 (8)	61 (12)	71 (11)	
Unipolarni depresivni poremećaj	6 (5)	21 (4)	27 (4)	
Zarazne bolesti	13 (10)	44 (8)	57 (9)	
Moždani udar	22 (17,6)	54 (10,2)	76 (11,6)	
COVID-19	3 (2,4)	27 (5,1)	30 (4,6)	
HIV	7 (5,6)	2 (0,4)	9 (1,4)	
Sve navedeno	1 (0,8)	0	1 (0,2)	
Ukupno	125 (100)	528 (100)	653 (100)	

* χ^2 test

Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe 495 (75,5 %) ispitanika smatra da su cjepiva jako važna za zdravlje društva danas, značajnije više oni sa stalnim prihodom (χ^2 test, P = 0,02, Cramer's V = 0,135). Da uopće nemaju povjerenja u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati navodi 150 (22,9%) ispitanika, značajnije više ispitanici bez stalnih prihoda (χ^2 test, P = 0,04, Cramer's V = 0,125), dok u ostalim tvrdnjama nema značajnih razlika prema prihodu ispitanika (Tablica 43).

Tablica 43. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?				
Ne znam	2 (1,6)	2 (0,4)	4 (0,6)	
Nimalo nisu važna	5 (4)	17 (3,2)	22 (3,4)	
Niti su važna niti su nevažna	4 (3,2)	16 (3)	20 (3)	0,02
Jednako su važna kao i prije	33 (26,4)	82 (15,4)	115 (17,5)	
Jako su važna	81 (64,8)	414 (78)	495 (75,5)	
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?				
Ne znam	12 (9,6)	34 (6,4)	46 (7)	
Uopće nemam povjerenja u sustav	36 (28,8)	114 (21,5)	150 (22,9)	
Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	23 (18,4)	70 (13,2)	93 (14,2)	0,04
Imam povjerenja u sustav kao i prije	28 (22,4)	168 (31,6)	196 (29,9)	
Imam povjerenja u sustav	26 (20,8)	145 (27,3)	171 (26,1)	
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?				
Ne znam	16 (12,8)	61 (11,5)	77 (11,7)	
Uopće nisam siguran	36 (28,8)	125 (23,5)	161 (24,5)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	47 (37,6)	231 (43,5)	278 (42,4)	0,54
Definitivno sam siguran	26 (20,8)	114 (21,5)	140 (21,3)	
Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?				
Ne znam	28 (22,4)	77 (14,5)	105 (16)	
Da	63 (50,4)	287 (54)	350 (53,4)	
Ne	22 (17,6)	100 (18,8)	122 (18,6)	0,17
Nije bitno	12 (9,6)	67 (12,6)	79 (12)	
Ukupno	125 (100)	531 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na prihod (Tablica 44).

Tablica 44. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?				
Ne znam	4 (3,2)	11 (2,1)	15 (2,3)	0,08
Mislim da ne	54 (43,2)	174 (32,8)	228 (34,8)	
Informaciju dobiju oni koje zanima	55 (44)	266 (50,1)	321 (48,9)	
Dobiva se dovoljno informacija	12 (9,6)	80 (15,1)	92 (14)	
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?				
Ne znam	13 (10,4)	26 (4,9)	39 (5,9)	0,09
Ne bih podržao	17 (13,6)	76 (14,3)	93 (14,2)	
Niti bi niti ne bi podržao	23 (18,4)	84 (15,8)	107 (16,3)	
Podržao bih	72 (57,6)	345 (65)	417 (63,6)	
Ukupno	125 (100)	531 (100)	656 (100)	

* χ^2 test

Da je veoma važno da roditelji cijepu svoju djecu navodi 563 (85,8 %) ispitanika, značajno više ispitanici sa stalnim prihodom (χ^2 test, $P = 0,01$, Cramer's $V = 0,128$), a njih 445 (67,8 %) se slaže s izjavom da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu, i to značajno više ispitanici također sa stalnim prihodom, u odnosu na one bez prihoda (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,152$).

Slažu se 392 (59,8 %) ispitanika s tvrdnjom da ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja, značajno više ispitanici sa stalnim prihodom (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,175$). Ispitanici bez stalnog prihoda značajnije više navode da su informacije o cijepljenju dobili putem vijesti/ novina (χ^2 test, $P = 0,002$, Cramer's $V = 0,123$), putem reklama (χ^2 test, $P = 0,03$, Cramer's $V = 0,087$), te od obitelji ili prijatelja (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,126$), u odnosu na one sa stalnim primanjima (Tablica 45).

Tablica 45. Važnost cijepljenja, te izvor informacija o cijepljenju u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepu svoju djecu?				
Ne znam	5 (4)	15 (2,8)	20 (3)	0,01

Uopće nije važno	6 (4,8)	28 (5,3)	34 (5,2)	
Niti je niti nije važno	15 (12)	24 (4,5)	39 (5,9)	
Veoma je važno	99 (79,2)	464 (87,4)	563 (85,8)	
<hr/>				
Koja je izjava najbliža vašem stavu:				
(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.				
(B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu				
Ne znam	2 (1,6)	4 (0,8)	6 (0,9)	
Izjava A	39 (31,2)	98 (18,5)	137 (20,9)	
Izjava B	64 (51,2)	381 (71,8)	445 (67,8)	0,001
Obje izjave	15 (12)	37 (7)	52 (7,9)	
Niti jedna izjava	5 (4)	11 (2,1)	16 (2,4)	
<hr/>				
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.				
Ne znam	5 (4)	9 (1,7)	14 (2,1)	
Uopće se ne slažem	29 (23,2)	77 (14,5)	106 (16,2)	<0,001
Niti se slažem niti se ne slažem	38 (30,4)	106 (20)	144 (22)	
Slažem se	53 (42,4)	339 (63,8)	392 (59,8)	
<hr/>				
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?				
Vijesti/ novine	65 (52)	195 (36,7)	260 (39,6)	0,002
Reklame	15 (12)	33 (6,2)	48 (7,3)	0,03
Doktor/zdravstveni djelatnici	78 (62,4)	347 (65,3)	425 (64,8)	0,54
Društvene mreže	68 (54,4)	249 (46,9)	317 (48,3)	0,13
Prijatelji/ obitelj	47 (37,6)	125 (23,5)	172 (26,2)	0,001
Vlada	15 (12)	52 (9,8)	67 (10,2)	0,46
Samostalno se informiram	71 (56,8)	324 (61)	395 (60,2)	0,39

* χ^2 test

Protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom cijepljeno je 415 (63,3 %) ispitanika značajnije više onih sa stalnim prihodom (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,220$). S liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom porazgovarala su 424 (64,6 %) ispitanika o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, značajno manje ispitanika koji nemaju stalni prihod (χ^2 test, $P = 0,005$, Cramer's $V = 0,140$). Da ih je razgovor sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, potakao da se cijepi protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, navodi 265 (40,4 %) ispitanika, značajno manje onih ispitanika koji nemaju stalni prihod (χ^2 test, $P = 0,009$, Cramer's $V = 0,153$) (Tablica 46).

Tablica 46. Ispitanici prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	24 (19,2)	51 (9,6)	75 (11,4)	
Da	52 (41,6)	363 (68,4)	415 (63,3)	<0,001
Nisam, niti se planiram cijepiti	22 (17,6)	47 (8,9)	69 (10,5)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	27 (21,6)	70 (13,2)	97 (14,8)	
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	41 (32,8)	116 (21,8)	157 (23,9)	
Da	64 (51,2)	360 (67,8)	424 (64,6)	0,005
Nisam ali se planiram posavjetovati	11 (8,8)	25 (4,7)	36 (5,5)	
Nisam, niti se planiram posavjetovati	9 (7,2)	30 (5,6)	39 (5,9)	
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?				
Ne	33 (26,4)	119 (22,4)	152 (23,2)	
Da	41 (32,8)	224 (42,2)	265 (40,4)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	10 (8)	29 (5,5)	39 (5,9)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	19 (15,2)	46 (8,7)	65 (9,9)	0,009
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	10 (8)	84 (15,8)	94 (14,3)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	12 (9,6)	29 (5,5)	41 (6,3)	

* χ^2 test

Nema značajnih razlika u odgovorima o odgovornosti za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na prihod ispitanika (Tablica 47).

Tablica 47. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na prihod (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			P*
	Nemaju stalni prihod	Stalni prihod	Ukupno	
Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?				
WHO	92 (73,6)	368 (69,3)	460 (70,1)	0,35
Vlade država	69 (55,2)	293 (55,2)	362 (55,2)	0,99
Farmaceutske tvrtke	66 (52,8)	237 (44,6)	303 (46,2)	0,09
Ujedinjeni narodi	39 (31,2)	143 (26,9)	182 (27,7)	0,34
Europski fondovi	51 (40,8)	207 (39)	258 (39,3)	0,71
Svi građani s mogućnošću doniranja	14 (11,2)	84 (15,8)	98 (14,9)	0,19

Ne znam	11 (8,8)	36 (6,8)	47 (7,2)	0,43
---------	----------	----------	----------	------

* χ^2 test

4.2.5. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na dob ispitanika

Da su su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u slijedećih nekoliko godina značajno se više slažu ispitanici od 41 i više godina u odnosu na mlađe ispitanike (χ^2 test, P = 0,002, Cramer's V = 0,125) (Tablica 48).

Tablica 48. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na dob (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u slijedećih nekoliko godina?					
Ne znam	1 (4,5)	15 (9,6)	27 (10,5)	24 (10,9)	
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	1 (4,5)	9 (5,8)	10 (3,9)	8 (3,6)	
U maloj mjeri	4 (18,2)	31 (19,9)	27 (10,5)	26 (11,8)	0,002
U osrednjoj mjeri	12 (54,5)	69 (44,2)	124 (48,2)	74 (33,5)	
U velikoj mjeri	4 (18,2)	32 (20,5)	69 (26,8)	89 (40,3)	
Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?					
Ne znam	1 (4,5)	5 (3,2)	10 (3,9)	7 (3,2)	
Uopće nisam siguran	4 (18,2)	69 (44,2)	117 (45,5)	89 (40,3)	0,32
Niti sam siguran niti nisam siguran	13 (59,1)	59 (37,8)	97 (37,7)	82 (37,1)	
Definitivno sam siguran	4 (18,2)	23 (14,7)	33 (12,8)	43 (19,5)	
Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onaj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina.					
U potpunosti se ne slažem	3 (13,6)	14 (9)	25 (9,7)	12 (5,4)	
Ne slažem se	4 (18,2)	20 (12,8)	29 (11,3)	18 (8,1)	
Niti se slažem niti se ne slažem	5 (22,7)	53 (34)	98 (38,1)	83 (37,6)	0,49
Slažem se	6 (27,3)	41 (26,3)	54 (21)	61 (27,6)	
U potpunosti se slažem	4 (18,2)	28 (17,9)	51 (19,8)	47 (21,3)	
Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.					
U potpunosti se ne slažem	0	1 (0,6)	2 (0,8)	4 (1,8)	
Ne slažem se	1 (4,5)	2 (1,3)	1 (0,4)	2 (0,9)	0,06
Niti se slažem niti se ne slažem	3 (13,6)	13 (8,3)	13 (5,1)	11 (5)	
Slažem se	6 (27,3)	35 (22,4)	40 (15,6)	28 (12,7)	

U potpunosti se slažem	12 (54,5)	105 (67,3)	201 (78,2)	176 (79,6)	
Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?					
Ne znam	2 (9,1)	12 (7,7)	17 (6,6)	12 (5,4)	
Ne slažem se	9 (40,9)	94 (60,3)	146 (56,8)	113 (51,1)	0,29
Niti se slažem niti se ne slažem	7 (31,8)	39 (25)	70 (27,2)	63 (28,5)	
Slažem se	4 (18,2)	11 (7,1)	24 (9,3)	33 (14,9)	
Ukupno	22 (100)	156 (100)	257 (100)	221 (100)	

* χ^2 test

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenili smo povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku, i uočavamo da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje kod ispitanika u dobi od 21 – 30 godina ($r = 0,206$ $P = 0,01$), u dobi od 31 – 40 godina ($r=0,190$ $P=0,002$), u skupni ispitanika od 41 i više godina ($r = 0,283$ $P < 0,001$), dok u skupini ispitanika do 20 godina nema značajne povezanosti ($r = 0,069$ $P = 0,76$).

Ispitanici u dobi od 21 – 30 godina najmanje se slažu da svojim zdravstvenim navikama pridonose globalnom zdravlju (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,117$) (Tablica 49).

Tablica 49. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na dob (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?					
Ne znam	2 (9,1)	10 (6,4)	26 (10,1)	15 (6,8)	
Ne slažem se			112 (43,6)	110 (49,8)	0,32
Niti se slažem niti se ne slažem	6 (27,3)	71 (45,5)	80 (31,1)	71 (32,1)	
Slažem se	6 (27,3)	19 (12,2)	39 (15,2)	25 (11,3)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?					
Ne znam	0	4 (2,6)	6 (2,3)	2 (0,9)	
Uopće nije važno	1 (4,5)	5 (3,2)	9 (3,5)	3 (1,4)	
Niti je važno niti je nevažno	1 (4,5)	16 (10,3)	24 (9,3)	9 (4,1)	0,17
Važno je			107 (41,6)	84 (38)	
	11 (50)	58 (37,2)			

Vrlo je važno			111	
	9 (40,9)	73 (46,8)	(43,2)	123 (55,7)

Koja je izjava najbliža vašem stavu:

(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.

(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima

Ne znam	0	2 (1,3)	8 (3,1)	4 (1,8)	
Izjava A	19 (86,4)	124 (79,5)	203 (79)	195 (88,2)	0,11
Izjava B	3 (13,6)	17 (10,9)	22 (8,6)	9 (4,1)	
Nijedno od navedenog	0	13 (8,3)	24 (9,3)	13 (5,9)	

Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?

Ne znam što je globalno zdravlje	0	4 (2,6)	4 (1,6)	2 (0,9)	
Nisam siguran	2 (9,1)	18 (11,5)	10 (3,9)	15 (6,8)	
Da			229		0,001
	20 (90,9)	118 (75,6)	(89,1)	200 (90,5)	
Ne	0	16 (10,3)	14 (5,4)	4 (1,8)	

Ukupno	22 (100)	156 (100)	257 (100)	221 (100)
--------	----------	-----------	-----------	-----------

* χ^2 test

Nema značajnih razlika u odnosu na dob prema tome što je prvi ili drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na dob (Tablica 50).

Tablica 50. Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na dob (15, 16)

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Neznanje	0	0	0	1 (0,5)	
Alzheimerova bolest	0	0	0	1 (0,5)	
Endokrine i autoimune bolesti	0	1 (0,6)	1 (0,4)	0	
Rak dušnika, bronha pluća	0	20 (12,8)	13 (5,1)	16 (7,2)	
ostali karcinomi	0	2 (1,3)	8 (3,1)	6 (2,7)	
Glad i problemi s nutricionom			58	47	
	7 (31,8)	33 (21,2)	(22,6)	(21,3)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	2 (9)	10 (6)	20 (8)	21 (10)	0,29
Prekomjerna tjelesna masa	5 (23)	40 (26)	70 (27)	43 (19)	
Planiranje obitelji	1 (5)	2 (1)	3 (1)	0	
Šećerna bolest	0	10 (6,4)	11 (4,3)	11 (5)	
Unipolarni depresivni poremećaj	1 (4,5)	2 (1,3)	6 (2,3)	8 (3,6)	
zarazne bolesti			38	28	
	3 (13,6)	20 (12,8)	(14,8)	(12,7)	
Moždani udar	1 (4,5)	4 (2,6)	9 (3,5)	14 (6,3)	

COVID-19				23
	1 (4,5)	9 (5,8)	20 (7,8)	(10,4)
HIV	1 (4,5)	3 (1,9)	0	2 (0,9)
Ukupno			257	221
	22 (100)	156 (100)	(100)	(100)

* χ^2 test

Tablica 51. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na dob (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Rak dušnika, bronha pluća	1 (4,5)	13 (8,4)	21 (8,2)	18 (8,2)	0,27
Ostali karcinomi	0	1 (0,6)	7 (2,7)	4 (1,8)	
Glad i problemi s nutricijom	1 (4,5)	30 (19,4)	38 (14,8)	23 (10,5)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	1 (4,5)	16 (10,3)	30 (11,7)	25 (11,4)	
Prekomjerna tjelesna masa	6 (27,3)	29 (18,7)	54 (21,1)	55 (25)	
Planiranje obitelji	1 (4,5)	1 (0,6)	5 (2)	2 (0,9)	
Šećerna bolest	2 (9)	21 (14)	25 (10)	23 (10)	
Unipolarni depresivni poremećaj	3 (14)	8 (5)	7 (3)	9 (4)	
Zarazne bolesti	2 (9)	9 (6)	25 (10)	21 (10)	
Moždani udar	4 (18,2)	16 (10,3)	30 (11,7)	26 (11,8)	
COVID-19	1 (4,5)	5 (3,2)	11 (4,3)	13 (5,9)	
HIV	0	6 (3,9)	3 (1,2)	0	
Sve navedeno	0	0	0	1 (0,5)	
		155	256	220	
	22 (100)	(100)	(100)	(100)	

* χ^2 test

Da su cjepiva jako važna značajnije se više slažu ispitanici s 41 i više godina u odnosu na mlađe ispitanike, naročito one koji su do 20 godina (χ^2 test, P = 0,005, Cramer's V = 0,119), a da nemaju povjerenja u sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva značajnije navode ispitanici u dobi od 21 – 30 godina (χ^2 test, P = 0,03, Cramer's V = 0,107), dok u ostalim tvrdnjama nema značajnih razlika u odnosu na dob (Tablica 52).

Tablica 52. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na dob (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?					
Ne znam	0	1 (0,6)	1 (0,4)	2 (0,9)	0,005

Nimalo nisu važna	0	8 (5,1)	12 (4,7)	2 (0,9)	
Niti su važna niti su nevažna	1 (4,5)	6 (3,8)	10 (3,9)	3 (1,4)	
Jednako su važna kao i prije	8 (36,4)	39 (25)	35 (13,6)	33 (14,9)	
Jako su važna		102	199	181	
	13 (59,1)	(65,4)	(77,4)	(81,9)	
<hr/>					
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?					
Ne znam	1 (4,5)	13 (8,3)	20 (7,8)	12 (5,4)	
Uopće nemam povjerenja u sustav	5 (22,7)	49 (31,4)	49 (19,1)	47 (21,3)	
Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	3 (13,6)	25 (16)	34 (13,2)	31 (14)	0,03
Imam povjerenja u sustav kao i prije	8 (36,4)	47 (30,1)	81 (31,5)	60 (27,1)	
Imam povjerenja u sustav	5 (22,7)	22 (14,1)	73 (28,4)	71 (32,1)	
<hr/>					
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?					
Ne znam	3 (13,6)	16 (10,3)	34 (13,2)	24 (10,9)	
Uopće nisam siguran	2 (9,1)	46 (29,5)	58 (22,6)	55 (24,9)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	14 (63,6)	60 (38,5)	119 (46,3)	85 (38,5)	0,13
Definitivno sam siguran	3 (13,6)	34 (21,8)	46 (17,9)	57 (25,8)	
<hr/>					
Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?					
Ne znam	7 (31,8)	26 (16,7)	36 (14)	36 (16,3)	
Da			145	114	
	12 (54,5)	79 (50,6)	(56,4)	(51,6)	0,36
Ne	2 (9,1)	32 (20,5)	41 (16)	47 (21,3)	
Nije bitno	1 (4,5)	19 (12,2)	35 (13,6)	24 (10,9)	
<hr/>					
Ukupno			257		
	22 (100)	156 (100)	(100)	221 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva (Tablica 53).

Tablica 53. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na dobi (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?					
Ne znam	0	3 (1,9)	5 (1,9)	7 (3,2)	0,09
Mislim da ne	10 (45,5)	68 (43,6)	86 (33,5)	64 (29)	

Informaciju dobiju oni koje zanima	11 (50)	61 (39,1)	135 (52,5)	114 (51,6)	
Dobiva se dovoljno informacija	1 (4,5)	24 (15,4)	31 (12,1)	36 (16,3)	
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?					
Ne znam	1 (4,5)	10 (6,4)	22 (8,6)	6 (2,7)	0,06
Ne bih podržao	2 (9,1)	26 (16,7)	36 (14)	29 (13,1)	
Niti bi niti ne bi podržao	7 (31,8)	29 (18,6)	42 (16,3)	29 (13,1)	
Podržao bih	12 (54,5)	91 (58,3)	157 (61,1)	157 (71)	
Ukupno	22 (100)	156 (100)	257 (100)	221 (100)	

* χ^2 test

Da je veoma važno da roditelji cijepu svoju djecu navodi 563 (85,8 %) ispitanika, značajno više ispitanici sa od 41 i više godina (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,126$), a njih 445 (67,8 %) se slaže s izjavom da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu, i to značajno više ispitanici također u dobi od 41 i više godina, u odnosu na mlađe dobne skupine (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,133$).

Slažu se 392 (59,8 %) ispitanika s tvrdnjom da ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja, značajno više ispitanici u dobi od 41 i više godina (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,145$). Ispitanici u dobi do 20 godina značajnije više navode da su informacije o cijepljenju dobili putem vijesti/ novina (χ^2 test, $P = 0,03$, Cramer's $V = 0,117$), putem reklama (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,154$), te od obitelji ili prijatelja (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,160$), u odnosu na ispitanike starijih dobnih skupina (Tablica 54).

Tablica 54. Važnost cijepljenja te izvor informacija o cijepljenju u odnosu na dob (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepu svoju djecu?					
Ne znam	0	8 (5,1)	6 (2,3)	6 (2,7)	
Uopće nije važno	0	12 (7,7)	17 (6,6)	5 (2,3)	
Niti je niti nije važno	3 (13,6)	19 (12,2)	10 (3,9)	7 (3,2)	<0,001
Veoma je važno			224		
	19 (86,4)	117 (75)	(87,2)	203 (91,9)	

Koja je izjava najbliža vašem stavu:

(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.

(B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu

Ne znam	0	3 (1,9)	1 (0,4)	2 (0,9)	<0,001
---------	---	---------	---------	---------	------------------

Izjava A	8 (36,4)	51 (32,7)	51 (19,8)	27 (12,2)	
Izjava B	7 (31,8)	87 (55,8)	180 (70)	171 (77,4)	
Obje izjave	6 (27,3)	13 (8,3)	19 (7,4)	14 (6,3)	
Niti jedna izjava	1 (4,5)	2 (1,3)	6 (2,3)	7 (3,2)	
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.					
Ne znam	1 (4,5)	5 (3,2)	3 (1,2)	5 (2,3)	
Uopće se ne slažem	6 (27,3)	42 (26,9)	38 (14,8)	20 (9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	6 (27,3)	44 (28,2)	52 (20,2)	42 (19)	<0,001
Slažem se			164		
	9 (40,9)	65 (41,7)	(63,8)	154 (69,7)	
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?					
Vijesti/ novine	13 (59,1)	73 (46,8)	94 (36,6)	80 (36,2)	0,03
Reklame	4 (18,2)	20 (12,8)	10 (3,9)	14 (6,3)	0,001
Doktor/zdravstveni djelatnici			177		
	15 (68,2)	102 (65,4)	(68,9)	131 (59,3)	0,18
Društvene mreže			138		
	12 (54,5)	76 (48,7)	(53,7)	91 (41,2)	0,05
Prijatelji/ obitelj	9 (40,9)	58 (37,2)	59 (23)	46 (20,8)	0,001
Vlada	3 (13,6)	21 (13,5)	17 (6,6)	26 (11,8)	0,10
Samostalno se informiram			169		
	10 (45,5)	90 (57,7)	(65,8)	126 (57)	0,08

* χ^2 test

Protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom cijepljeno je 415 (63,3 %) ispitanika značajnije više onih u dobi od 41 i više godina (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,208$). S liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom porazgovarala su 424 (64,6 %) ispitanika o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, značajno više ispitanika u dobi od 41 i više godina (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V = 0,119$). Da ih je razgovor sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, potakao da se cijepi protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, značajno više navode ispitanici u dobi od 31 – 40 i 41 i više godina u odnosu na mlađe ispitanike (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,117$) (Tablica 55).

Tablica 55 Ispitanici prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na dob (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?					
Ne	2 (9,1)	32 (20,5)	28 (10,9)	13 (5,9)	<0,001

Da	7 (31,8)	67 (42,9)	162 (63)	179 (81)	
Nisam, niti se planiram cijepiti	6 (27,3)	33 (21,2)	22 (8,6)	8 (3,6)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	7 (31,8)	24 (15,4)	45 (17,5)	21 (9,5)	
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjeviva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?					
Ne	5 (22,7)	42 (26,9)	64 (24,9)	46 (20,8)	
Da			170		
	10 (45,5)	87 (55,8)	(66,1)	157 (71)	
Nisam ali se planiram posavjetovati	5 (22,7)	11 (7,1)	10 (3,9)	10 (4,5)	0,001
Nisam, niti se planiram posavjetovati	2 (9,1)	16 (10,3)	13 (5,1)	8 (3,6)	
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?					
Ne	3 (13,6)	38 (24,4)	60 (23,3)	51 (23,1)	
Da	7 (31,8)	47 (30,1)	113 (44)	98 (44,3)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	3 (13,6)	24 (15,4)	8 (3,1)	4 (1,8)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	6 (27,3)	20 (12,8)	26 (10,1)	13 (5,9)	<0,001
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	1 (4,5)	15 (9,6)	33 (12,8)	45 (20,4)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	2 (9,1)	12 (7,7)	17 (6,6)	10 (4,5)	

* χ^2 test

Ispitanici do 20 godina starosti značajnije više navode da bi odgovoran za financiranje globalnog zdravstva trebao biti WHO (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,181$), a farmaceutske tvrtke za one ispitanike koji su u dobi od 31 – 40 godina (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V = 0,167$) (Tablica 56).

Tablica 56. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na dob (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				P*
	15 - 20	21 - 30	31 - 40	41 i više	
Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?					
WHO			190		
	18 (81,8)	122 (78,2)	(73,9)	130 (58,8)	<0,001
Vlade država			138		
	12 (54,5)	85 (54,5)	(53,7)	127 (57,5)	0,87
Farmaceutske tvrtke			137		
	8 (36,4)	80 (51,3)	(53,3)	78 (35,3)	<0,001

Ujedinjeni narodi	7 (31,8)	43 (27,6)	77 (30)	55 (24,9)	0,63
Europski fondovi			104		
	11 (50)	72 (46,2)	(40,5)	71 (32,1)	0,03
Svi građani s mogućnošću doniranja	2 (9,1)	23 (14,7)	41 (16)	32 (14,5)	0,84
Ne znam	2 (9,1)	11 (7,1)	17 (6,6)	17 (7,7)	0,95

* χ^2 test

4.2.6. Stavovi i znanje o cjepivu u odnosu na razinu obrazovanja

Da bi se ispitalo postoje li razlike u stavovima i znanju o cjepivu s obzirom na razinu obrazovanja, isključena su dva ispitanika, jedan s NSS i jedan ispitanik sa završenom samo osnovnom školom.

Pearsonovim koeficijentom korelacije ocijenili smo povezanost tvrdnji da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina i tvrdnje da ako dođe do epidemije sličnih razmjera, ona će zahvatiti i Hrvatsku, i uočavamo da postoji značajna pozitivna, ali slaba, povezanost te dvije tvrdnje u skupini ispitanika srednje stručne spreme ($r = 0,289$ $P < 0,001$), i visoke stručne spreme ($r = 0,177$ $P = 0,001$), dok u skupini ispitanika više stručne spreme povezanost nije značajna ($r = 0,152$ $P = 0,13$).

Nema značajne razlike u stavovima o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na razinu obrazovanja (Tablica 57).

Tablica 57. Stavovi o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				p*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema	Ukupno	
Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u slijedećih nekoliko godina?					
Ne znam	25 (10,6)	13 (13,1)	29 (9,1)	67 (10,2)	
Neće predstavljati nikakvu prijetnju	16 (6,8)	4 (4)	8 (2,5)	28 (4,3)	
U maloj mjeri	32 (13,6)	18 (18,2)	38 (11,9)	88 (13,5)	0,15
U osrednjoj mjeri	95 (40,3)	35 (35,4)	149 (46,7)	279 (42,7)	
U velikoj mjeri	68 (28,8)	29 (29,3)	95 (29,8)	192 (29,4)	

Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?					
Ne znam	10 (4,2)	3 (3)	10 (3,1)	23 (3,5)	
Uopće nisam siguran	104				
	(44,1)	42 (42,4)	133 (41,7)	279 (42,7)	0,22
Niti sam siguran niti nisam siguran	90 (38,1)	45 (45,5)	115 (36,1)	250 (38,2)	
Definitivno sam siguran	32 (13,6)	9 (9,1)	61 (19,1)	102 (15,6)	
Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onaj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina.					
U potpunosti se ne slažem	24 (10,2)	9 (9,1)	21 (6,6)	54 (8,3)	
Ne slažem se	27 (11,4)	8 (8,1)	36 (11,3)	71 (10,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	72 (30,5)	43 (43,4)	122 (38,2)	237 (36,2)	0,39
Slažem se	63 (26,7)	20 (20,2)	79 (24,8)	162 (24,8)	
U potpunosti se slažem	50 (21,2)	19 (19,2)	61 (19,1)	130 (19,9)	
Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.					
U potpunosti se ne slažem	5 (2,1)	0	1 (0,3)	6 (0,9)	
Ne slažem se	2 (0,8)	1 (1)	3 (0,9)	6 (0,9)	
Niti se slažem niti se ne slažem	15 (6,4)	7 (7,1)	18 (5,6)	40 (6,1)	0,34
Slažem se	45 (19,1)	18 (18,2)	46 (14,4)	109 (16,7)	
U potpunosti se slažem	169				
	(71,6)	73 (73,7)	251 (78,7)	493 (75,4)	
Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?					
Ne znam	21 (8,9)	4 (4)	18 (5,6)	43 (6,6)	
Ne slažem se	126				
	(53,4)	60 (60,6)	176 (55,2)	362 (55,4)	0,53
Niti se slažem niti se ne slažem	67 (28,4)	25 (25,3)	87 (27,3)	179 (27,4)	
Slažem se	22 (9,3)	10 (10,1)	38 (11,9)	70 (10,7)	

* χ^2 test

Za 260 (39,8 %) ispitanika važno je da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti, i to značajnije više odgovaraju ispitanici visoke stručne spreme (χ^2 test, $P = 0,007$, Cramer's $V=0,127$). Najviše ispitanika, njih 539 (82,4 %) se slaže s tvrdnjom da bi država trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku, značajnije ispitanici visoke stručne spreme (χ^2 test, $P = 0,03$, Cronbac's $V=0,105$). Značajno više ispitanika srednje stručne spreme smatra da njihove zdravstvene navike ne pridonose globalnom zdravlju u odnosu na ispitanike s većom naobrazbom (χ^2 test, $P = 0,02$, Cronbac's $V=0,106$) (Tablica 58).

Tablica 58. Raspodjela ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

Broj (%) ispitanika

P*

	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema	Ukupno	
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?					
Ne znam	18 (7,6)	9 (9,1)	25 (7,8)	52 (8)	
Ne slažem se	102 (43,2)	43 (43,4)	153 (48)	298 (45,6)	
Niti se slažem niti se ne slažem			100		0,46
	87 (36,9)	28 (28,3)	(31,3)	215 (32,9)	
Slažem se	29 (12,3)	19 (19,2)	41 (12,9)	89 (13,6)	
Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?					
Ne znam	7 (3)	1 (1)	4 (1,3)	12 (1,8)	
Uopće nije važno	12 (5,1)	1 (1)	5 (1,6)	18 (2,8)	
Niti je važno niti je nevažno	26 (11)	9 (9,1)	15 (4,7)	50 (7,6)	
Važno je			141		0,007
	80 (33,9)	39 (39,4)	(44,2)	260 (39,8)	
Vrlo je važno			154		
	111 (47)	49 (49,5)	(48,3)	314 (48)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:					
(A) Država bi trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku.					
(B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima					
Ne znam	6 (2,5)	1 (1)	7 (2,2)	14 (2,1)	
Izjava A			278		
	182 (77,1)	79 (79,8)	(87,1)	539 (82,4)	0,03
Izjava B	28 (11,9)	8 (8,1)	15 (4,7)	51 (7,8)	
Nijedno od navedenog	20 (8,5)	11 (11,1)	19 (6)	50 (7,6)	
Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?					
Ne znam što je globalno zdravlje	4 (1,7)	3 (3)	2 (0,6)	9 (1,4)	
Nisam siguran	24 (10,2)	6 (6,1)	15 (4,7)	45 (6,9)	
Da			291		0,02
	192 (81,4)	83 (83,8)	(91,2)	566 (86,5)	
Ne	16 (6,8)	7 (7,1)	11 (3,4)	34 (5,2)	
Ukupno	236 (100)	99 (100)	319 (100)	654 (100)	

* χ^2 test

Postoji značajna razlika u odgovorima što je najveći zdravstveni problem prema razini obrazovanja (χ^2 test, $P = 0,009$, Cramer's $V=193$), dok prema drugom po redu bitnom problemu nema značajne razlike u raspodjeli prema razini obrazovanja (Tablica 59).

Tablica 59. Najveći zdravstveni problem u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

Broj (%) ispitanika

P*

Najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			Ukupno	
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema		
Neznanje	0	1 (1)	0	1 (0,2)	
Alzheimerova bolest	1 (0,4)	0	0	1 (0,2)	
Endokrine i autoimune bolesti	0	0	2 (0,6)	2 (0,3)	
Rak dušnika, bronha pluća	23 (9,7)	10 (10,1)	15 (4,7)	48 (7,3)	
ostali karcinomi	4 (1,7)	6 (6,1)	6 (1,9)	16 (2,4)	
Glad i problemi s nutricionom	53 (22,5)	20 (20,2)	72 (22,6)	145 (22,2)	
Kardiovaskularne bolesti/ Ishemijska bolest srca	20 (8)	5 (5)	28 (9)	53 (8)	
Prekomjerna tjelesna masa	45 (19)	22 (22)	91 (29)	158 (24)	0,009
Planiranje obitelji	5 (2)	1 (1)	0	6 (1)	
Šećerna bolest	11 (4,7)	1 (1)	20 (6,3)	32 (4,9)	
Unipolarni depresivni poremećaj	5 (2,1)	4 (4)	8 (2,5)	17 (2,6)	
zarazne bolesti	31 (13,1)	15 (15,2)	43 (13,5)	89 (13,6)	
Moždani udar	13 (5,5)	7 (7,1)	8 (2,5)	28 (4,3)	
COVID-19	21 (8,9)	7 (7,1)	24 (7,5)	52 (8)	
HIV	4 (1,7)	0	2 (0,6)	6 (0,9)	
Ukupno	236 (100)	99 (100)	319 (100)	654 (100)	

* χ^2 test

Tablica 60. Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

Drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva	Broj (%) ispitanika			Ukupno	p*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema		
Rak dušnika, bronha pluća	21 (9)	6 (6,1)	26 (8,2)	53 (8,1)	
Ostali karcinomi	4 (1,7)	1 (1)	7 (2,2)	12 (1,8)	
Glad i problemi s nutricionom	30 (12,8)	17 (17,2)	44 (13,8)	91 (14)	
Kardiovaskularne bolesti	21 (9)	13 (13,1)	38 (11,9)	72 (11,1)	
Prekomjerna tjelesna masa	51 (21,8)	23 (23,2)	69 (21,7)	143 (22)	
Planiranje obitelji	3 (1,3)	2 (2)	4 (1,3)	9 (1,4)	
Šećerna bolest	23 (10)	11 (11)	37 (12)	71 (11)	0,70
Unipolarni depresivni poremećaj	9 (4)	6 (6)	12 (4)	27 (4)	
Zarazne bolesti	24 (10)	6 (6)	27 (8)	57 (9)	
Moždani udar	32 (13,7)	12 (12,1)	32 (10,1)	76 (11,7)	
COVID-19	12 (5,1)	0	18 (5,7)	30 (4,6)	
HIV	4 (1,7)	1 (1)	4 (1,3)	9 (1,4)	
Sve navedeno	0	1 (1)	0	1 (0,2)	
Ukupno	234	99 (100)	318	651	
	(100)	(100)	(100)	(100)	

* χ^2 test

Ispitanici srednje stručne spreme značajnije više navode da cjepiva nimalo nisu važna u odnosu na ispitanike veće naobrazbe (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V=143$), a isto tako ispitanici srednje stručne spreme navode značajnije češće da nemaju uopće povjerenja u sustav Hrvatske za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V=140$). Niti je sigurno niti nije sigurno da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice, odgovorilo je 149 (46,7 %) ispitanika visoke stručne spreme, što je značajno više u odnosu na druge razine obrazovanja (χ^2 test, $P = 0,007$, Cramer's $V=116$) (Tablica 61).

Tablica 61. Ispitanici prema stavu o cjepivu i ocjeni trenutnog sustava u Hrvatskoj vezano uz opskrbu cjepivima u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			Ukupno	p*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema		
Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?					
Ne znam	2 (0,8)	0	2 (0,6)	4 (0,6)	
Nimalo nisu važna	12 (5,1)	3 (3)	7 (2,2)	22 (3,4)	
Niti su važna niti su nevažna	8 (3,4)	3 (3)	9 (2,8)	20 (3,1)	
Jednako su važna kao i prije	60 (25,4)	20 (20,2)	35 (11)	115 (17,6)	0,001
Jako su važna	154 (65,3)	73 (73,7)	266 (83,4)	493 (75,4)	
Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?					
Ne znam	20 (8,5)	6 (6,1)	20 (6,3)	46 (7)	
Uopće nemam povjerenja u sustav	74 (31,4)	27 (27,3)	49 (15,4)	150 (22,9)	
Niti imam niti nemam povjerenja u sustav	34 (14,4)	13 (13,1)	46 (14,4)	93 (14,2)	0,001
Imam povjerenja u sustav kao i prije	56 (23,7)	28 (28,3)	112 (35,1)	196 (30)	
Imam povjerenja u sustav	52 (22)	25 (25,3)	92 (28,8)	169 (25,8)	
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?					
Ne znam	35 (14,8)	9 (9,1)	33 (10,3)	77 (11,8)	
Uopće nisam siguran	66 (28)	32 (32,3)	63 (19,7)	161 (24,6)	
Niti sam siguran niti nisam siguran	96 (40,7)	32 (32,3)	149 (46,7)	277 (42,4)	0,007
Definitivno sam siguran	39 (16,5)	26 (26,3)	74 (23,2)	139 (21,3)	

Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?

Ne znam				104	
	49 (20,8)	15 (15,2)	40 (12,5)	(15,9)	
Da				349	
	109 (46,2)	59 (59,6)	181 (56,7)	(53,4)	0,09
Ne				122	
	46 (19,5)	15 (15,2)	61 (19,1)	(18,7)	
Nije bitno				79 (12,1)	
	32 (13,6)	10 (10,1)	37 (11,6)		
Ukupno	236 (100)	99 (100)	319 (100)	654 (100)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na razinu obrazovanja (Tablica 62).

Tablica 62. Raspodjela ispitanika prema procjeni informacija koje dobiju o cijepljenju te o podržavanju trošenja državnih sredstava za poboljšanje i pronalazak novih cjepiva u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				p*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema	Ukupno	
Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?					
Ne znam	6 (2,5)	1 (1)	8 (2,5)	15 (2,3)	
Mislim da ne				227	
	96 (40,7)	33 (33,3)	98 (30,7)	(34,7)	0,22
Informaciju dobiju oni koje zanima	101 (42,8)	49 (49,5)	170 (53,3)	320 (48,9)	
Dobiva se dovoljno informacija	33 (14)	16 (16,2)	43 (13,5)	92 (14,1)	
Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?					
Ne znam	16 (6,8)	5 (5,1)	18 (5,6)	39 (6)	
Ne bih podržao	32 (13,6)	13 (13,1)	48 (15)	93 (14,2)	
Niti bi niti ne bi podržao				107	
	51 (21,6)	11 (11,1)	45 (14,1)	(16,4)	0,15
Podržao bih				415	
	137 (58,1)	70 (70,7)	208 (65,2)	(63,5)	
Ukupno				654	
	236 (100)	99 (100)	319 (100)	(100)	

* χ^2 test

Da je veoma važno da roditelji cijepe svoju djecu navodi 561 (85,8 %) ispitanika, značajno više ispitanici visoke stručne sprema (χ^2 test, $P = 0,001$, Cramer's $V=128$), a njih 494 (75,5 %) se slaže s izjavom da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu, i to značajno više ispitanici također visoke stručne sprema, u odnosu na ispitanike niže razine obrazovanja (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=159$).

Slažu se 390 (59,6 %) ispitanika s tvrdnjom da ukoliko tuđe dijete nije cijepjeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja, značajno više ispitanici visoke stručne sprema (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=185$). Ispitanici srednje stručne sprema značajnije više navode da su informacije o cijepjenju dobili putem reklama (χ^2 test, $P = 0,04$, Cramer's $V=0,099$), ili da se samostalno informiraju (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=165$), u odnosu na ispitanike više razine obrazovanja (Tablica 63).

Tablica 63. Važnost cijepjenja te izvor informacija o cijepjenju u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			Ukupno	P*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema		
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepe svoju djecu?					
Ne znam	13 (5,5)	2 (2)	5 (1,6)	20 (3,1)	
Uopće nije važno	18 (7,6)	7 (7,1)	9 (2,8)	34 (5,2)	
Niti je niti nije važno	16 (6,8)	10 (10,1)	13 (4,1)	39 (6)	0,001
Veoma je važno	189 (80,1)	80 (80,8)	292 (91,5)	561 (85,8)	
Koja je izjava najbliža vašem stavu:					
(A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne.					
(B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu					
Ne znam	2 (0,8)	1 (1)	3 (0,9)	6 (0,9)	
Izjava A	77 (32,6)	20 (20,2)	40 (12,5)	137 (20,9)	
Izjava B	152 (64,4)	75 (75,8)	267 (83,7)	494 (75,5)	<0,001
Obje izjave	5 (2,1)	3 (3)	9 (2,8)	17 (2,6)	
Niti jedna izjava	236 (100)	99 (100)	319 (100)	654 (100)	
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepjeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.					
Ne znam	6 (2,5)	1 (1)	7 (2,2)	14 (2,1)	
Uopće se ne slažem	50 (21,2)	24 (24,2)	32 (10)	106 (16,2)	
Niti se slažem niti se ne slažem	73 (30,9)	18 (18,2)	53 (16,6)	144 (22)	<0,001
Slažem se	107 (45,3)	56 (56,6)	227 (71,2)	390 (59,6)	

Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?

Vijesti/ novine	94 (39,8)	46 (46,5)	119 (37,3)	259 (39,6)	0,27
Reklame	25 (10,6)	5 (5,1)	17 (5,3)	47 (7,2)	0,04
Doktor/zdravstveni djelatnici	141 (59,7)	68 (68,7)	214 (67,1)	423 (64,7)	0,13
Društvene mreže	112 (47,5)	56 (56,6)	149 (46,7)	317 (48,5)	0,21
Prijatelji/ obitelj	65 (27,5)	31 (31,3)	74 (23,2)	170 (26)	0,22
Vlada	25 (10,6)	11 (11,1)	30 (9,4)	66 (10,1)	0,84
Samostalno se informiram	118 (50)	60 (60,6)	216 (67,7)	394 (60,2)	<0,001

* χ^2 test

Protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom cijepljeno je 414 (63,3 %) ispitanika značajnije manje ispitanika srednje stručne spreme (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=189$). S liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom porazgovarala su 423 (64,7 %) ispitanika o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, značajno manje ispitanika srednje stručne spreme (χ^2 test, $P = 0,02$, Cramer's $V=107$). Da ih je razgovor sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, potakao da se cijepe protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom, značajno više navode ispitanici visoke stručne spreme (χ^2 test, $P < 0,001$, Cramer's $V=176$) (Tablica 64).

Tablica 64. Ispitanici prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

	Broj (%) ispitanika				p*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema	Ukupno	
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?					
Ne	37 (15,7)	13 (13,1)	25 (7,8)	75 (11,5)	
Da	117 (49,6)	63 (63,6)	234 (73,4)	414 (63,3)	<0,001
Nisam, niti se planiram cijepiti	44 (18,6)	11 (11,1)	14 (4,4)	69 (10,6)	
Nisam, ali se planiram cijepiti	38 (16,1)	12 (12,1)	46 (14,4)	96 (14,7)	
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?					
Ne	59 (25)	19 (19,2)	79 (24,8)	157 (24)	
Da	139 (58,9)	69 (69,7)	215 (67,4)	423 (64,7)	
Nisam ali se planiram posavjetovati	15 (6,4)	4 (4)	16 (5)	35 (5,4)	0,02
Nisam, niti se planiram posavjetovati	23 (9,7)	7 (7,1)	9 (2,8)	39 (6)	

Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

Ne	49 (20,8)	26 (26,3)	77 (24,1)	152 (23,2)	
Da	88 (37,3)	40 (40,4)	136 (42,6)	264 (40,4)	
Nisam cijepljen ali se planiram cijepiti	28 (11,9)	6 (6,1)	5 (1,6)	39 (6)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, niti ću se cijepiti	28 (11,9)	13 (13,1)	24 (7,5)	65 (9,9)	<0,001
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali sam cijepljen	24 (10,2)	11 (11,1)	59 (18,5)	94 (14,4)	
Nisam razgovarao sa zdr. djelatnikom, ali se planiram cijepiti	19 (8,1)	3 (3)	18 (5,6)	40 (6,1)	

* χ^2 test

Nema značajne razlike u odnosu na razinu obrazovanja ispitanika prema odgovorima tko bi trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva (Tablica 65).

Tablica 65. Odgovornost za financiranje globalnog zdravstva u odnosu na razinu obrazovanja (15, 16)

	Broj (%) ispitanika			Ukupno	P*
	Srednja stručna sprema	Viša stručna sprema	Visoka stručna sprema		
Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?					
WHO	155 (65,7)	77 (77,8)	227 (71,2)	459 (70,2)	0,08
Vlade država	116 (49,2)	54 (54,5)	190 (59,6)	360 (55)	0,05
Farmaceutske tvrtke	111 (47)	48 (48,5)	144 (45,1)	303 (46,3)	0,81
Ujedinjeni narodi	57 (24,2)	31 (31,3)	93 (29,2)	181 (27,7)	0,29
Europski fondovi	84 (35,6)	41 (41,4)	131 (41,1)	256 (39,1)	0,38
Svi građani s mogućnošću doniranja	29 (12,3)	21 (21,2)	48 (15)	98 (15)	0,11
Ne znam	19 (8,1)	10 (10,1)	18 (5,6)	47 (7,2)	0,26

* χ^2 test

5. RASPRAVA

Usporede li se rezultati ovog istraživanja s originalnim istraživanjem i upitnikom Američkog udruženja za istraživanja u zdravstvu, Research America, može se uvidjeti kako su u nekim odgovorima ispitanici vrlo sličnih stavova, dok se u nekima razlikuju. U originalnom istraživanju sudjelovale su 1004 odrasle osobe, a u ovom istraživanju je prikupljeno 780 godina, no važećih je odgovora bilo 656.

Da su zarazne i nove bolesti buduća prijetnja u velikoj mjeri Americi, odnosno Hrvatskoj, smatra 46% ispitanika, odnosno njih 29,6%. Više ispitanika iz originalnog istraživanja smatra da su zarazne i nove bolesti buduća prijetnja u maloj mjeri, njih 49%, dok za Hrvatsku to smatra 13,4%. Da nove i zarazne bolesti neće predstavljati nikakvu prijetnju Americi, odnosno Hrvatskoj, smatra 4% ispitanika, odnosno 8,2% (13, 16).

Da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Americi, odnosno Hrvatskoj, definitivno je sigurno 14% ispitanika, odnosno 15,7%. U Hrvatskoj najviše ispitanika, 42,5% uopće nije sigurno u navedenu tvrdnju, dok je u Americi za isti odgovor postotak znatno manji, te iznosi 10%. U Hrvatskoj je odgovor *Ne znam* odabralo 23,5% ispitanika, a u Americi samo 3%. Da je Hrvatska dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije, slaže se 11% ispitanika, dok se u Americi slaže i potpuno slaže ukupno 34% ispitanika. Niti se slaže niti se ne slaže za Hrvatsku 27,3% ispitanika, a za Ameriku 42%. Ne slaže se da je Hrvatska, odnosno Amerika dovoljno opremljena 55,2% ispitanika, odnosno 16% (13, 16).

Da je globalna zajednica dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije, u potpunosti se slaže i slaže se 28% Amerikanaca, dok je u ovom istraživanju samo 13,6% izrazilo da se slaže. Najviše se ispitanika ne slaže, 45,6%, dok je u Americi postotak onih koji se ne slažu više od pola manji, 21%. Niti se slaže niti se ne slaže u Hrvatskoj, odnosno Americi, 32,8%, odnosno 40% ispitanika. U Americi se 10% ispitanika uopće ne slaže, a u Hrvatskoj 8,1% ispitanika odabralo je odgovor *Ne znam* (13, 16).

Većini je ispitanika u Hrvatskoj, njih 39,6% vrlo važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti, a u Americi to smatra 51% ispitanika. Da to uopće nije važno, u Hrvatskoj smatra 2,7% ispitanika, a u Americi 3%. Preostali ispitanici u Hrvatskoj odabrali su odgovor *Niti je važno niti nije*, i to njih 7,6%, te odgovor *Ne znam*, njih 1,8%. U Americi 38% smatra da je tvrdnja donekle važna, a 5% da nije odveć važna (13, 16).

Što se tiče stava ispitanika prema tome tko bi trebao biti odgovoran za edukaciju javnosti o zaraznim bolestima, najveći broj ispitanika u Hrvatskoj, njih 82,5%, smatra da bi država trebala učiniti više po pitanju poučavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku. Većina ispitanika u Americi također je odabrala isti odgovor, njih 70%. Manji broj ispitanika u Hrvatskoj, odnosno Americi, njih 7,8% odnosno 18%, izrazilo je da stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima. S nijednom od navedenih tvrdnji ne slaže se u Hrvatskoj 7,6% ispitanika, a u Americi njih 6%. Nije sigurno ili ne zna u Hrvatskoj 2,1%, a u Americi 5% ispitanika (13, 16).

Prema američkom istraživanju, najveći zdravstveni problem je glad i problemi s nutricionom, što je odgovorilo 64% ispitanika. Na isto pitanje, ispitanici u Hrvatskoj su u najvećoj mjeri odgovorili prekomjerna težina, njih 24,1%. Drugim najvećim zdravstvenim problemom u Americi procijenjena je malarija, koju je odabralo 68% ispitanika, a u Hrvatskoj je to glad i problemi s nutricionom (13, 16).

Što se tiče važnosti uobičajenih cjepiva protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe za zdravlje danas, većina ispitanika, u Hrvatskoj njih 75,5% smatra da su jako važna, a u Americi 70%. Da su cjepiva jednako važna kao i prije u Hrvatskoj smatra 17,5% ispitanika. Da cjepiva nisu nimalo važna u Hrvatskoj smatra 3,4% ispitanika, a u Americi 2%. U Hrvatskoj 3,5% ispitanika ne može odrediti jesu li cjepiva važna. Odgovor *Ne znam* u Hrvatskoj je odabralo 0,6%, a u Americi 2%. 22% Amerikanaca smatra da su cjepiva donekle važna (13, 16).

U trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva, 29,9% ispitanika ima jednako povjerenja kao i prije, a 26,1% ima povjerenja u sustav. Da nema povjerenja u sustav, izrazilo je 22,9% ispitanika. Ispitanika koji niti imaju niti nemaju povjerenja u sustav ima 14,2%, a da ne znaju je odgovorilo najmanje ispitanika, njih 7%. U Americi je najviše ispitanika, 45% donekle sigurno u sustav, a u potpunosti sigurno 32%. Ne previše sigurnih ispitanika je 12%, a onih koji uopće nisu sigurni 6%. Da ne znaju je odgovorilo 4% ispitanika (13, 16).

Da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima smatra 14% ispitanika u Hrvatskoj, te 38% u Americi. Visok broj ispitanika u Hrvatskoj, ali i u Americi, smatra da javnost uopće ne dobiva dovoljno informacija, i to njih 48,9% i 45%. Najviše ispitanika u Hrvatskoj i Americi podržavalo bi prekomjernu potrošnju državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva, njih 63,6% i 49%. Ne bi podržavalo u Hrvatskoj 14,2%, a u Americi 12%. Odgovor *Ne znam*, odabralo je 5,9% u Hrvatskoj, a Americi 6% (13, 16).

Da trenutni sustav u Hrvatskoj osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice, definitivno je sigurno 21,3% ispitanika, dok je za istu tvrdnju u Americi 20% ispitanika. Niti je sigurni niti nije sigurno najviše ispitanika u Hrvatskoj, njih 42,4%. Uopće nije sigurno u Hrvatskoj 24,5%, a u Americi 6%. U Hrvatskoj je 11,7% ispitanika odgovorilo da ne zna, a u Americi 5% (13, 16).

Da roditelji cijepe svoju djecu, smatraju da je veoma važno 85,8% ispitanika. Niti je važno niti nije važno smatra 5,9% ispitanika, a da uopće nije važno njih 5,2%. Da ne znaju, odgovorilo je 3%. U Americi 71% ispitanika smatra da je veoma važno da roditelji cijepe djecu, a da je donekle važno 19%. Ne previše važnim tvrdnju smatra 4% ispitanika, a nimalo važnom 3%. Da ne znaju, kao i u Hrvatskoj, odgovorilo je 3% ispitanika (13, 16).

Najviše ispitanika u Hrvatskoj (67,8%), ali i u Americi (61%) smatra da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu. S izjavom da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne u Hrvatskoj se slaže 20,9% osoba, a u Americi 28%. S obje izjave slaže se u Hrvatskoj 7,9%. Niti jedno od navedenog odabralo je u Hrvatskoj 2,4%, a u Americi 5% ispitanika. Odgovor da ne znaju u Hrvatskoj je odabralo 0,9% ispitanika, a u Americi 5% (13, 16).

Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, druga djeca su u opasnosti od oboljenja, tvrdnja je s kojom se u Hrvatskoj u potpunosti slaže 59,8% ispitanika, a u Americi 47% (slaže se donekle 34%). Uopće se u Hrvatskoj ne slaže 16,2%, a u Americi 5% (donekle se ne slaže 8%). Niti se slaže niti se ne slaže u Hrvatskoj 22%, ne zna 2,1%, a u Americi ne zna 5% (13, 16).

Vodeći načini kojima su ispitanici u Hrvatskoj informirani o cjepivima su vijesti, novine, zdravstveni djelatnici, reklame, društvene mreže, prijatelji i obitelj, Vlada, te samostalno informiranje. U Americi su to vijesti, Internet, zdravstveni djelatnici, reklame, društvene mreže, prijatelji i obitelj, Vlada, te druge organizacije (13, 16).

Što se tiče financiranja globalnog zdravstva, da je za to odgovoran WHO smatra 70,1% ispitanika u Hrvatskoj i 73% u Americi. Zatim slijedi Vlada države koju je u Hrvatskoj odabralo 55,2% ispitanika, a u Americi 65%. Da su farmaceutske tvrtke odgovorne za to smatra 46,3% u Hrvatskoj i 52% u Americi. U Hrvatskoj smatra 27,7% da su Ujedinjeni Narodi odgovorni za to, a u Americi 50%. Da su donacije građana odgovorne za financiranje globalnog zdravstva smatra 14,9% ispitanika u Hrvatskoj i 36% u Americi (13, 16).

6. ZAKLJUČAK

Postavljeni ciljevi za izradu ovog rada su ostvareni. Prikupljeni podaci analizirani su prema sociodemografskim podacima, te se može zaključiti da je u pojedinim aspektima potrebna dodatna edukacija populacije nezdravstvene struke kako bi se bolje upoznala s dobrobitima cijepljenja. Rezultati su uspoređeni s istraživanjem Američkog društva za mikrobiologiju, te se većinom stavovi podudaraju, no kod nekih odgovora vidljive su značajnije razlike u stavovima.

Nema značajne razlike u stavovima o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju, te otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na mjesto prebivališta. Značajno više ispitanika koji žive u gradu u odnosu na one sa sela navodi da su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, da su cjepiva jako važna za zdravlje društva.

S obzirom na raspodjelu ispitanika prema stavu o otkrivanju zaraznih bolesti i globalnom zdravlju u odnosu na bračni status, nema značajnije razlike osim što ispitanici koji su u braku/vezi/izvanbračnoj vezi značajnije više navode da njihove zdravstvene navike pridonose globalnom zdravlju. Ispitanici koji su u braku/vezi/izvanbračnoj vezi, u odnosu na samce/udovce/rastavljene značajnije su više odgovarali da ne znaju je li važno da roditelji cijepi djecu, dok u ostalim odgovorima nema značajne razlike u odnosu na bračni status. Nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema namjeri cijepljenja protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom u odnosu na bračni status. Ispitanici zdravstvene struke značajnije više navode da uopće nisu sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj, dok u drugim odgovorima nema značajnih razlika prema struci.

Ispitanici koji nisu zdravstvene struke značajnije češće razgovaraju s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom. Značajno se više ispitanika koji nemaju stalan prihod ne slaže s tvrdnjom da će globalna zajednica doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u sljedećih 10 godina dok u drugim odgovorima nema značajnih razlika. Protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom cijepljeno je značajnije više ispitanika sa stalnim prihodom. Da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina značajno se više slažu ispitanici od 41 i više godina u odnosu na mlađe ispitanike. Nema značajne razlike u stavovima o zaraznim bolestima i spremnosti na epidemiju u odnosu na razinu obrazovanja, no značajno više ispitanika srednje stručne spreme smatra da njihove zdravstvene navike ne pridonose globalnom zdravlju u odnosu na ispitanike s većom naobrazbom.

7. LITERATURA

1. Šalamun S, Puharić Z, Eljuga K, Grabovac Đ, Vnućec K. Stavovi i znanje zdravstvenih djelatnika o cijepljenju. *Infektološki glasnik*. 2018;38(2):39-44. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/226066> (22.5.2021.)
2. Trogodišnji program obveznog cijepljenja u Republici Hrvatskoj u 2019.-2021. godini protiv difterije, tetanusa, hripavca, dječje paralize, ospica, zaušnjaka, rubeole, tuberkuloze, hepatitisa B, bolesti izazvane s *Haemophilus infl.* tip A i B i pneumokokne bolesti. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/hr/kampanje/zastitimo-nasu-djecu/1102> (29.6.2021.)
3. Popijač Cesar G. Cjepiva i cijepljenje. 2014. Dostupno na: <http://www.zzjkzz.hr/dokumenti/CIJEPLJENJE%20.pdf> (22.5.2021.)
4. Zelić A. Dječja paraliza (Poliomijelitis) [Online]. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/zdravlje/prevenција-zaraznih-bolesti/870> (22.5.2021.)
5. Šarac K. Difterija [Online]. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/zdravlje/prevenција-zaraznih-bolesti/860> (22.5.2021.)
6. Miloš M. WHO kampanja: „Cijepljenje za zdraviju budućnost: saznaj, provjeri, zaštiti“. *Hrvatski časopis za javno zdravstvo*. 2014;10(39):84-86. Dostupno na: <https://hcjz.hr/index.php/hcjz/article/view/1099> (23.5.2021.)
7. Koronavirus.hr. Media, culture and public relations. 2020;11(20). Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/244928> (23.5.2021.)
8. Antoljak N. Plan procjepeljivanja protiv Covid-19 u zemljama Europske unije/Europske ekonomske asocijacije. *Hrvatski časopis za javno zdravstvo*. 2021;17(56):67-80. Dostupno na: <https://hcjz.hr/index.php/hcjz/article/view/2451> (23.5.2021.)
9. Koronavirus.hr. 75 novih slučajeva u protekla 24 sata, utrošeno 20.186 doza cjepiva [Online]. Dostupno na: <https://www.koronavirus.hr/najnovije/125-novih-slucajeva-u-protekla-24-sata-utroseno-44-268-doza-cjepiva/35> (22.6.2021.)
10. Anadolu Agency. Zagreb: Antivakseri i teoretičari zavjera prosvjedovali protiv epidemioloških mjera [Online]. 2021. Dostupno na: <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/zagreb-antivakseri-i-teoreti%C4%8Ddari-zavjera-prosvjedovali-protiv-epidemiolo%C5%A1kih-mjera/2182636#> (29.6.2021.)
11. Pelčić G. Cijepljenje i komunikacija. *Medicina Fluminensis*. 2016; 52(4):477-485. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/248504> (23.5.2021.)

12. Bralić I. Cijepljenje: najuspješniji preventivni program. Paediatrica Croatia. 2016;60(1):152-159. Dostupno na: <https://www.hpps.com.hr/sites/default/files/Dokumenti/2016/PDF/Dok%2031.pdf> (24.5.2021.)
13. Research!America, American Society for Microbiology. Americans' Views on Vaccines and Infectious Disease Outbreaks. 2018. Dostupno na: https://www.researchamerica.org/sites/default/files/MAY182018_VaccinePressRelease_final.pdf (20.5.2021.)
14. Marušić M. i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 4. izd. Udžbenik. Zagreb: Medicinska naklada; 2008.
15. Ivanković D. i sur. Osnove statističke analize za medicinare. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1988.
16. Google Forms [Online program]. Google. Dostupno na: <https://www.google.com/forms>. (19.6.2021.)

8. OZNAKE I KRATICE

HALMED Hrvatska Agencija za lijekove i medicinske proizvode

WHO World Health Organization

CDC Centers for Disease Control and Prevention

9. SAŽETAK

Anonimnom anketom, prikupljeni su i analizirani podaci o stavovima populacije prema cijepljenju, te uspoređeni s istovjetnim upitnikom Američkog društva za mikrobiologiju. Istraživanje je provedeno na 656 ispitanika, od kojih je 79 muškaraca i 577 žena. Zdravstvene struke su 192 ispitanika. Više ispitanika iz originalnog istraživanja smatra da su zarazne i nove bolesti buduća prijetnja u maloj mjeri, njih 49%, dok za Hrvatsku to smatra 13,4%. Najviše se ispitanika ne slaže (45,6%) da je globalna zajednica dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije, dok je u Americi postotak onih koji se ne slažu više od pola manji, 21%. S obzirom na mjesto prebivališta nisu uočene značajnije razlike u stavovima prema zaraznim bolestima i globalnom zdravlju, no ipak veći udio ispitanika s prebivalištem u gradu prepoznaje značaj cjepiva protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe. Ispitanici u braku ili vezi značajnije više navode da njihove zdravstvene navike pridonose globalnom zdravlju, no više su odgovarali neutralno na pitanja o važnosti cijepljenja djece. Što se tiče cijepljenja protiv COVID-19, nije uočena značajna razlika u odnosu na bračni status. Ispitanici koji su zdravstvene struke u većem su broju nesigurni u sposobnost države za sprečavanje epidemije zarazne bolesti u Hrvatskoj. Ispitanici nezdravstvenih struka u većem broju navode češće razgovore sa zdravstvenim djelatnicima o cijepljenju protiv COVID-19. Uočena je razlika u stavu prema potencijalnoj epidemiji sličnoj trenutnoj COVID-19 u idućih 10 godina kod ispitanika bez stalnih prihoda koji sumnjaju u nastanak epidemije. Ispitanici od 41 ili više godina brojniji su u potvrđivanju tvrdnje da su zarazne i nove bolesti buduća prijetnja Hrvatskoj u odnosu na mlađe od 41 godinu. S obzirom na stupanj obrazovanja, najveća je razlika uočena u stavu osoba srednje stručne spreme koji smatraju da njihove zdravstvene navike ne pridonose globalnom zdravlju.

Ključne riječi: cijepljenje, COVID-19, globalno zdravlje

10. SUMMARY

By using an anonymous survey, data about attitudes and knowledge of the population towards immunization was collected and analyzed, and compared with a survey of the American Society for Microbiology. The research covered 656 examinees, of which 79 are male and 577 are women. 192 examinees work in healthcare. More examinees from original research think that contagious and new diseases present big threat in future (49%), then from Croatia, where that thinks 13,4% examinees. More examinees from Croatia (45,6%) disagree that the global community has enough resources in case of an epidemic than from America where only 21% of examinees think that. Considering the place of residence, no significant differences were observed in attitude towards contagious diseases and global health, but more examinees that live in town can recognize the meaning of vaccines against polio, tetanus, morbili, and flu. Examinees that are married or in a relationship think significantly more than their health habits contribute to global health. Examinees in marriage or relationship answered more neutral questions about the importance of childhood vaccination. There isn't a significant difference in vaccination against COVID-19 regarding marital status. Examinees that work in healthcare think significantly more that our country isn't able to prevent a contagious disease epidemic. More examinees that don't work in healthcare talk more often with healthcare workers about vaccination against COVID-19. A significant difference in attitude toward potential epidemic in next 10 years similar to COVID-19 is spotted at examinees without permanent income. Examinees that are 41 or older are more numerous at thinking that contagious and new diseases present a threat to Croatia than the younger ones. Considering education degree, the biggest difference in attitudes is seen at people with high school diploma who thinks that their health habits don't contribute to global health.

Keywords: vaccination, COVID-19, global health

11. PRILOZI

Završnom radu prilažem:

1. Anketni upitnik
2. Grafikoni

Prilog 1. Anketni upitnik

1. DIO: OPĆI PODATCI

U prvom dijelu ankete odgovarate na pitanja koja kandidate razvrstavaju prema dobi, spolu, stručnoj spremi, zaposlenosti i bračnom statusu.

1. Jeste li zdravstvene struke?

- Da
- Ne

2. Mjesto prebivališta?

- Grad
- Selo
- Prigradsko naselje
- Ostalo:

3. Dob?

- 15 - 20 godina
- 21 - 30 godina
- 31 - 40 godina
- 41 - 65 godina
- više od 65 godina

4. Spol?

- Muško
- Žensko

5. Stručna sprema?

- Niža stručna sprema
- Srednja stručna sprema
- Viša stručna sprema
- Visoka stručna sprema
- Završena osnovna škola

6. Status zaposlenja?

- Nezaposlen/a
- Zaposlen/a
- Studentski posao
- Samozaposlen
- Umirovljenik
- Student
- Ostalo:

7. Bračni status?

- Slobodan/na
- U vezi
- U braku
- Razveden/na

- Udovac/ica
- Ostalo:

2. DIO: Pitanja vezana za stavove i znanja o cijepljenju

U drugom dijelu ankete odgovarate na pitanja o cijepljenju.

1. Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina?

- U velikoj mjeri
- U osrednjoj mjeri
- U maloj mjeri
- Ne znam
- Neće predstavljati nikakvu prijetnju

2. Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?

- Definitivno sam siguran
- Niti sam siguran niti nisam siguran
- Uopće nisam siguran
- Ne znam

3. Navedite u kojoj se mjeri slažete, gdje '1' znači ne slažem se, a '5' znači da se u potpunosti slažete? Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onoj uzrokovanoj virusom COVID-19 u sljedećih 10 godina.

1 2 3 4 5

Ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem

4. Navedite u kojoj se mjeri slažete, gdje '1' znači ne slažem se, a '5' znači da se u potpunosti slažete? Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.

1 2 3 4 5

Ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem

5. Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?

- Slažem se
- Ne slažem se
- Niti se slažem niti se ne slažem
- Ne znam

6. Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?

- Slažem se
- Ne slažem se

- Niti se slažem niti se ne slažem
- Ne znam

7. Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?

- Vrlo je važno
- Važno je
- Niti je važno niti nije
- Uopće nije važno
- Ne znam

8. Koja je izjava najbliža vašem stavu: (A) Država bi trebala učiniti više po pitanju puočavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i riziku za Hrvatsku. (B) Stanovništvo ima dovoljno znanja o zdravstvenim problemima i vlada bi trebala svoje vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima.

- Izjava A
- Izjava B
- Nijedno od navedenog
- Ne znam

9. Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?

- Da
- Ne
- Nisam siguran
- Ne znam
- Ne znam što je globalno zdravlje
- Za koje od navedenih pojmova mislite da je najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva?
- Glad i problemi sa nutricijom
- HIV/sida
- Zarazne bolesti koje se mogu prevenirati cijepljenjem, kao npr polio
- Prekomjerna težina
- Planiranje obitelji i reproduktivsko zdravlje
- Mišja groznica
- Covid-19
- Ishemijska bolest srca
- Moždani udar
- Unipolarni depresivni poremećaj
- Rak dušnika, bronha i pluća
- Šećerna bolest
- Ostalo:

10. Za koje od navedenih pojmova mislite da je drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva?

- Glad i problemi sa nutricijom
- HIV/sida
- Zarazne bolesti koje se mogu prevenirati cijepljenjem, kao npr polio

- Prekomjerna težina
- Planiranje obitelji i reproduktivno zdravlje
- Mišja groznica
- Covid-19
- Ishemijska bolest srca
- Moždani udar
- Unipolarni depresivni poremećaj
- Rak dušnika, bronha i pluća
- Šećerna bolest
- Ostalo:

11. Razmišljajući o uobičajenim cjepivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjepiva važna za zdravlje društva danas?

- Jako su važna
- Nimalo nisu važna
- Jednako su važna kao i prije
- Niti su važna niti nisu važna
- Ne znam

12. Koliko ste sigurni u naš trenutni sustav u Hrvatskoj za ocjenjivanje i sigurnost cjepiva i preporuke kada ih treba dati?

- Ne znam
- Nemam povjerenja u sustav
- Imam povjerenja u sustav
- Imam povjerenja jednako kao i prije
- Niti imam niti nemam povjerenja u sustav

13. Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjepiva za sprečavanje nestašice?

- Definitivno sam siguran
- Niti sam siguran niti nisam siguran
- Uopće nisam siguran
- Ne znam

14. Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?

- Da
- Ne
- Ne znam
- Nije bitno

15. Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?

- Mislim da dobiva dovoljno informacija
- Informacije dobivaju oni koje zanima
- Mislim da uopće ne dobiva dovoljno informacija
- Ne znam

16. Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?

- Podržavao bih
- Ne bih podržavao
- Niti bih podržavao niti ne bih
- Ne znam

17. Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepe svoju djecu?

- Veoma važno
- Niti je važno niti nevažno
- Uopće nije važno
- Ne znam

18. Koja je izjava najbliža vašem stavu: (A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne. (B) Smatram da roditelji dovode u opasnost djecu drugih roditelja i zajednice ako odluče ne cijepiti svoju djecu

- Izjava A
- Izjava B
- Niti jedno od navedenog
- Ne znam
- Izjava A i B

19. Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.

- U potpunosti se slažem
- Niti se slažem niti se ne slažem
- Uopće se ne slažem
- Ne znam

20. Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?

- Vijesti
- Novine
- Doktor/zdravstveni djelatnici
- Reklame
- Društvene mreže
- Prijatelji/obitelj
- Vlada
- Samostalno sam informiran
- Ostalo:

21. Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

- Da
- Ne
- Nisam, niti se planiram cijepiti
- Nisam, ali se planiram cijepiti

22. Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjeviva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

- Da
- Ne
- Nisam, ali se planiram posavjetovati/informirati
- Nisam, niti se planiram posavjetovati/informirati

23. Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

- Da
- Ne
- Nisam cijepljen niti ću se cijepiti
- Nisam cijepljen, ali se planiram cijepiti
- Nisam pričao sa zdravstvenim djelatnikom niti ću se cijepiti
- Nisam pričao sa zdravstvenim djelatnikom, ali se planiram cijepiti
- Nisam pričao sa zdravstvenim djelatnikom, ali sam cijepljen

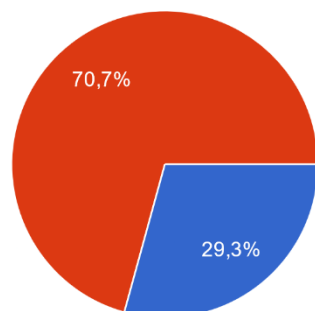
24. Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?

- WHO
- Farmaceutske tvrtke
- Ujedinjeni narodi
- Europski fondovi
- Svi građani s mogućnošću doniranja
- Vlade država
- Ne znam
- Ostalo:

Prilog 2. Grafikoni

Jeste li zdravstvene struke?

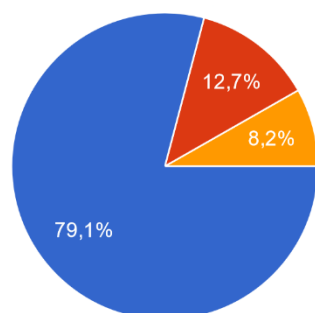
656 odgovora

● Da
● Ne

Mjesto prebivališta?

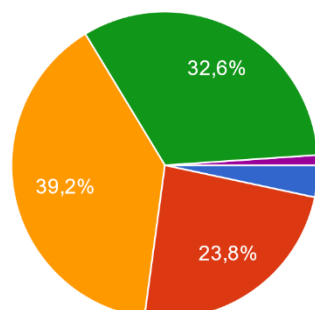
656 odgovora

● Grad
● Selo
● Prigradsko naselje

Dob?

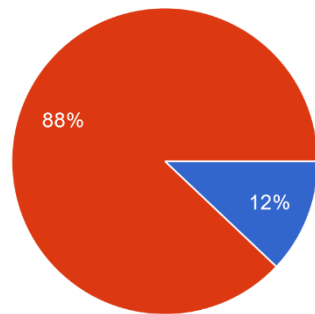
656 odgovora

● 15 - 20 godina
● 21 - 30 godina
● 31 - 40 godina
● 41 - 65 godina
● više od 65 godina

Spol?

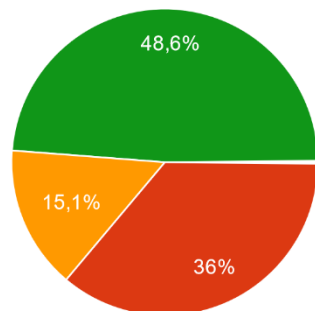
656 odgovora

- Muško
- Žensko

Stručna sprema?

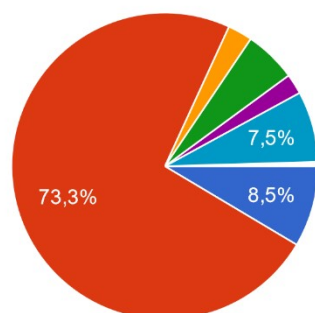
656 odgovora

- Niža stručna sprema
- Srednja stručna sprema
- Viša stručna sprema
- Visoka stručna sprema
- Završena osnovna škola

Status zaposlenja?

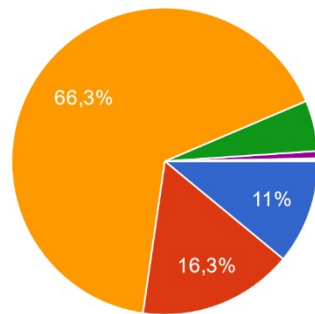
656 odgovora

- Nezaposlen/a
- Zaposlen/a
- Studentski posao
- Samozaposlen
- Umirovljenik
- Student
- Student + studentski posao
- Domaćica
- Trenutno daljnje školovanje

Bračni status?

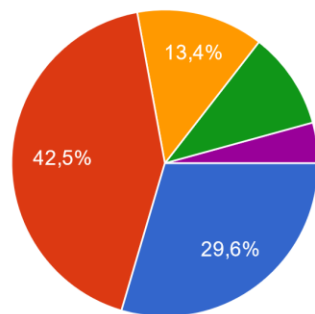
656 odgovora

- Slobodan/na
- U vezi
- U braku
- Razveden/na
- Udovac/ica
- Izvanbracna zajednica
- raazvedena, u izvanbračnoj vezi

Općenito, u kojoj mjeri mislite da su zarazne i nove bolesti u drugim zemljama buduća prijetnja Hrvatskoj u sljedećih nekoliko godina?

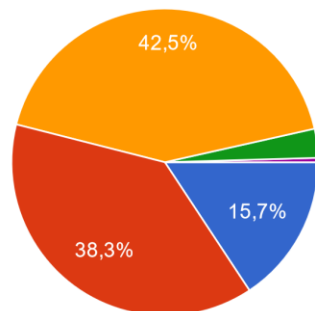
656 odgovora

- U velikoj mjeri
- U osrednjoj mjeri
- U maloj mjeri
- Ne znam
- Neće predstavljati nikakvu prijetnju

Koliko ste sigurni da država i njene institucije mogu spriječiti izbijanje zarazne bolesti u Hrvatskoj?

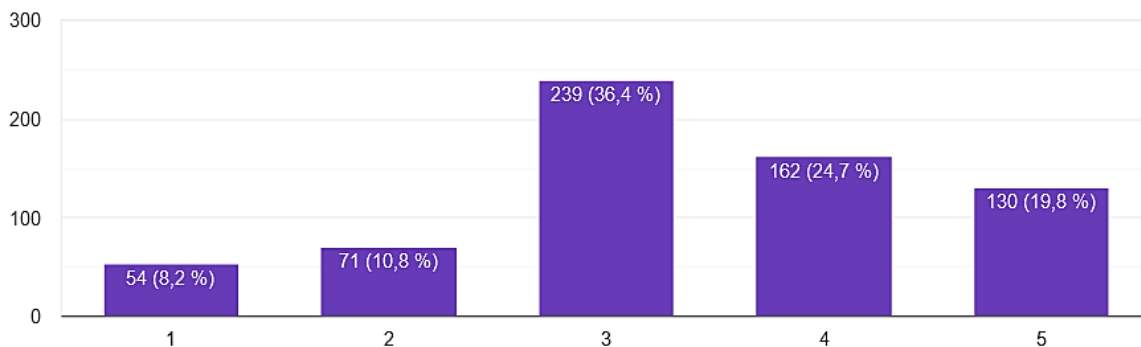
656 odgovora

- Definitivno sam siguran
- Niti sam siguran niti nisam siguran
- Uopće nisam siguran
- Ne znam
- Neznam

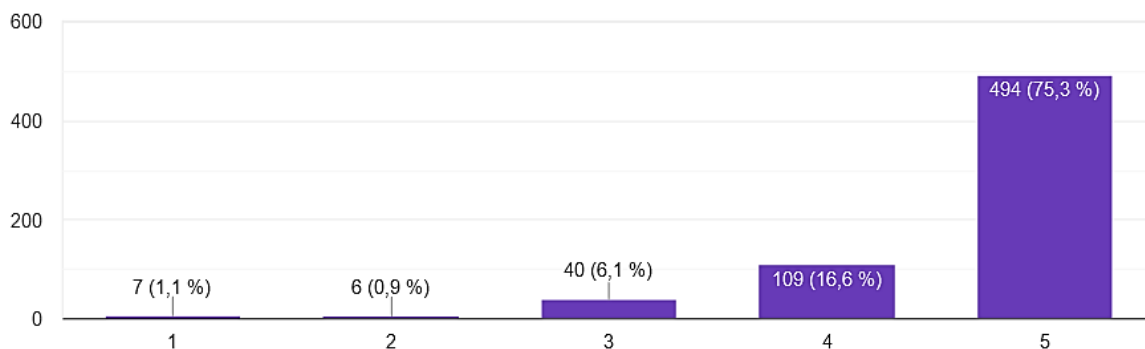
Navedite u kojoj se mjeri slažete, gdje '1' znači ne slažem se, a '5' znači da se u potpunosti slažete? Globalna zajednica će doživjeti epidemiju sličnih razmjera kao onaj uzrokovanoj virusom COVID-19 u slijedećih 10 godina.

656 odgovora

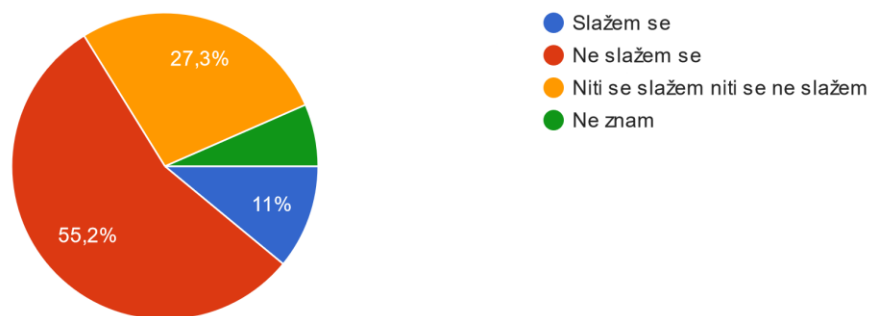
Navedite u kojoj se mjeri slažete, gdje '1' znači ne slažem se, a '5' znači da se u potpunosti slažete? Ako dođe do epidemije sličnih razmjera kao one uzrokovane virusom COVID-19, ona će osim drugih zemalja zahvatiti i Hrvatsku.

656 odgovora

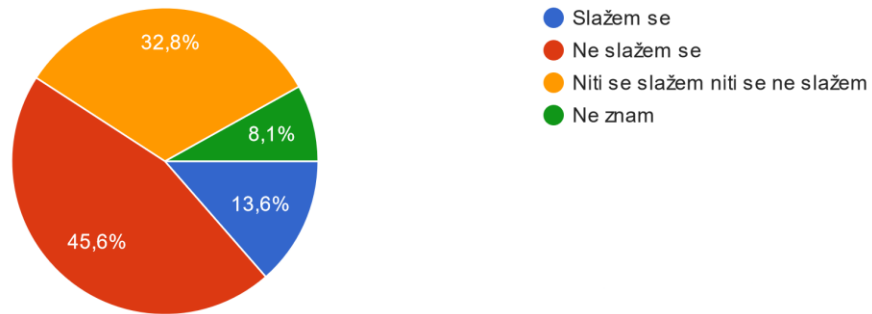

Hrvatska je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?

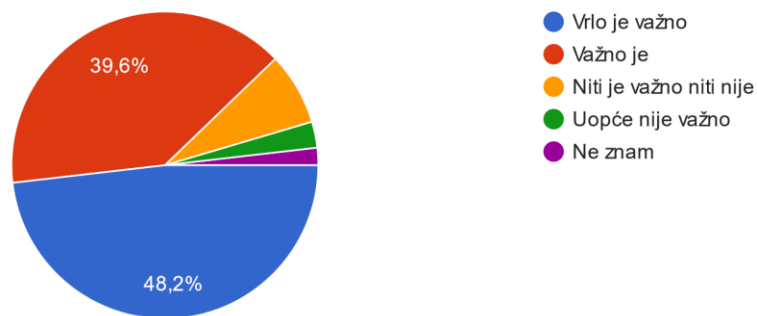
656 odgovora

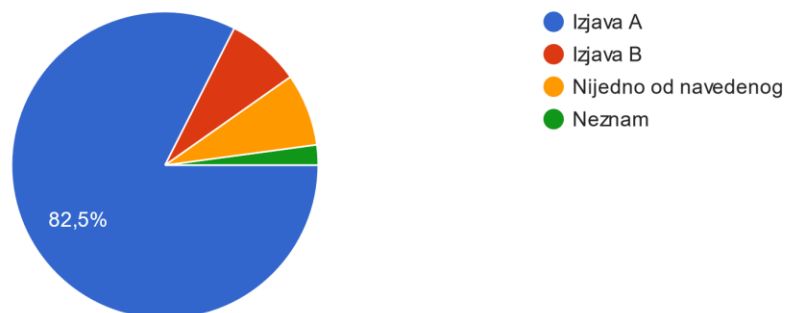
Globalna zajednica je dovoljno zdravstveno opremljena i spremna u slučaju izbijanja epidemije?
656 odgovora

Koliko Vam je važno da država financira međunarodne programe za nadzor i otkrivanje izbijanja zaraznih bolesti?
656 odgovora

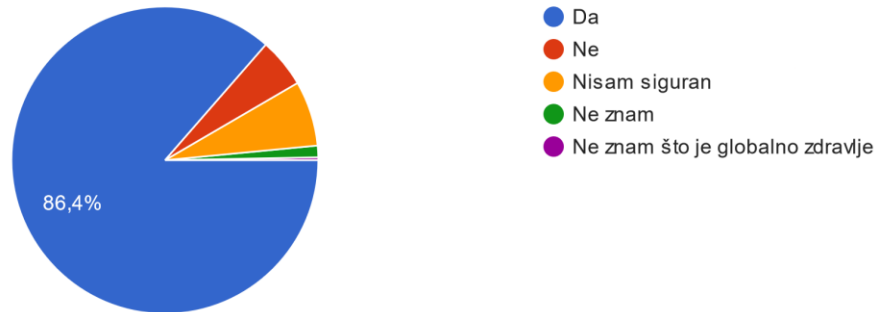

Koja je izjava najbliža vašem stavu: (A) Država bi trebala učiniti više po pitanju puočavanja stanovnika o širenju bolesti, nastanku bolesti i rizi...e vrijeme i novac posvetiti drugim bitnijim stvarima.
656 odgovora

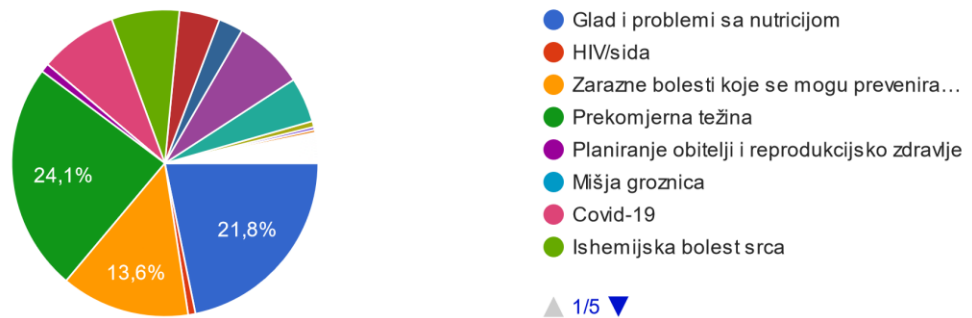
Kad čujete pojam globalno zdravlje, mislite li da svojim zdravstvenim navikama (higijena, preventivni pregledi, cijepljenje itd.) pridonosite globalnom zdravlju?

656 odgovora

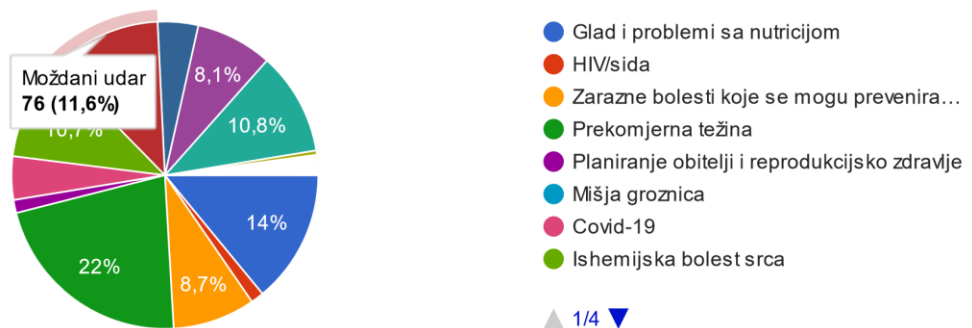
Za koje od navedenih pojmova mislite da je najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva?

656 odgovora

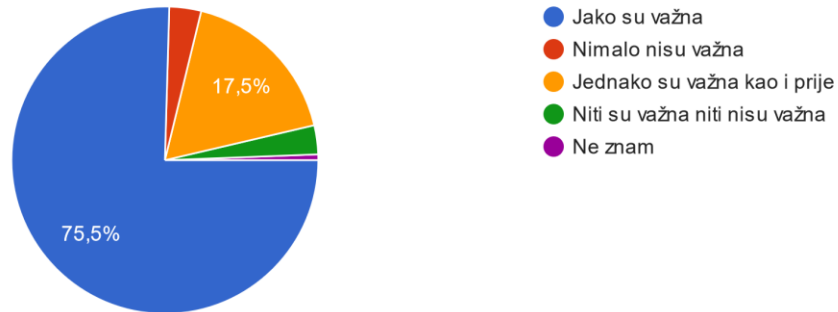
Za koje od navedenih pojmova mislite da je drugi najveći zdravstveni problem u smislu oboljenja stanovništva?

656 odgovora

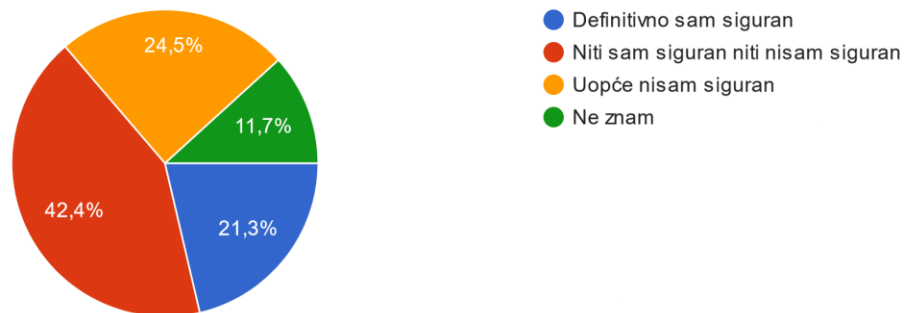
Razmišljajući o uobičajenim cjevivima koja su danas dostupna protiv dječje paralize, tetanusa, ospica i gripe, koliko mislite da su cjeviva važna za zdravlje društva danas?

656 odgovora

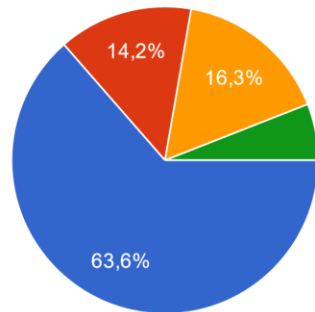
Koliko ste sigurni da naš trenutni sustav osigurava odgovarajuću opskrbu potrebnih cjeviva za sprečavanje nestašice?

656 odgovora

Da li biste podržavali ili se protivili prekomjernoj potrošnji državnih sredstava na istraživanje radi poboljšanja i pronalaska novih cjepiva?

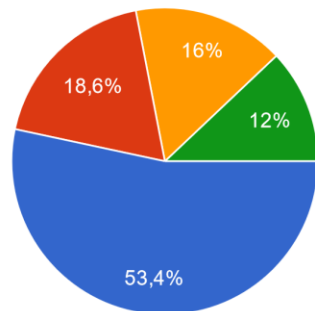
656 odgovora

- Podržavao bih
- Ne bih podržavao
- Niti bih podržavao niti ne bih
- Ne znam

Smatrate li važnim i od velike koristi da je Hrvatska vodeća ili među vodećima u svijetu za proizvodnju i istraživanje cjepiva?

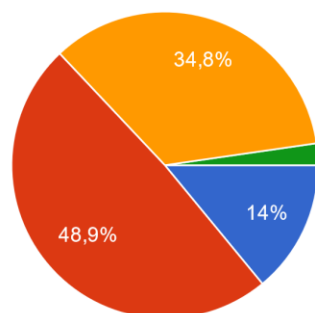
656 odgovora

- Da
- Ne
- Ne znam
- Nije bitno

Općenito, mislite li da javnost dobiva dovoljno informacija o cijepljenju i cjepivima?

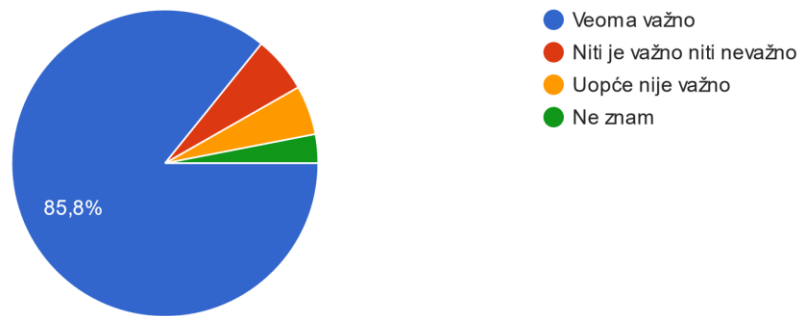
656 odgovora

- Mislim da dobiva dovoljno informacija
- Informacije dobivaju oni koje zanima
- Mislim da uopće ne dobiva dovoljno informacija
- Ne znam

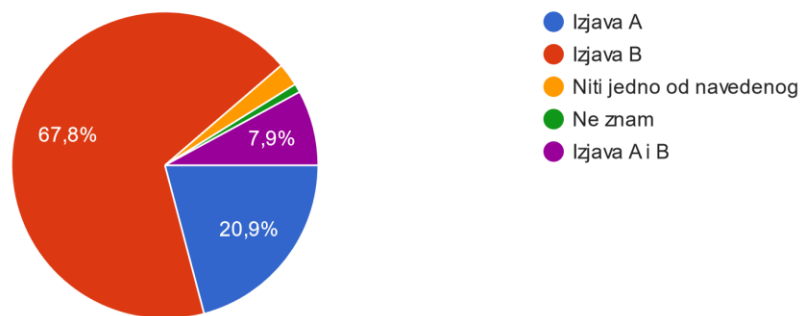
Koliko je važno, po Vašem mišljenju, da roditelji cijepe svoju djecu?

656 odgovora

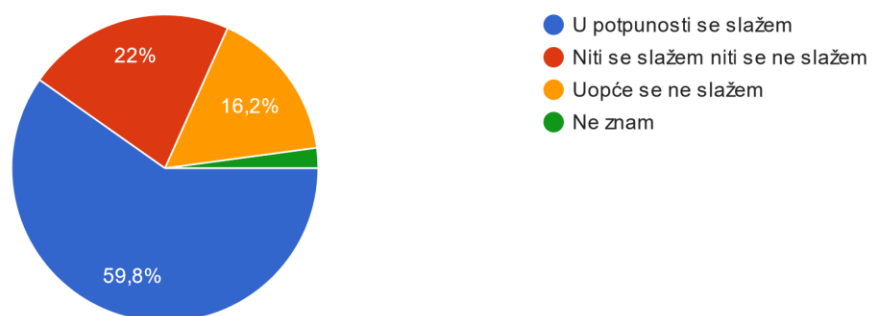
Koja je izjava najbliža vašem stavu: (A) Smatram da bi roditelji trebali imati pravo odlučiti trebaju li se njihova djeca cijepiti ili ne. (B) Smatram da roditelji i zajednica ako odluče ne cijepiti svoju djecu

656 odgovora

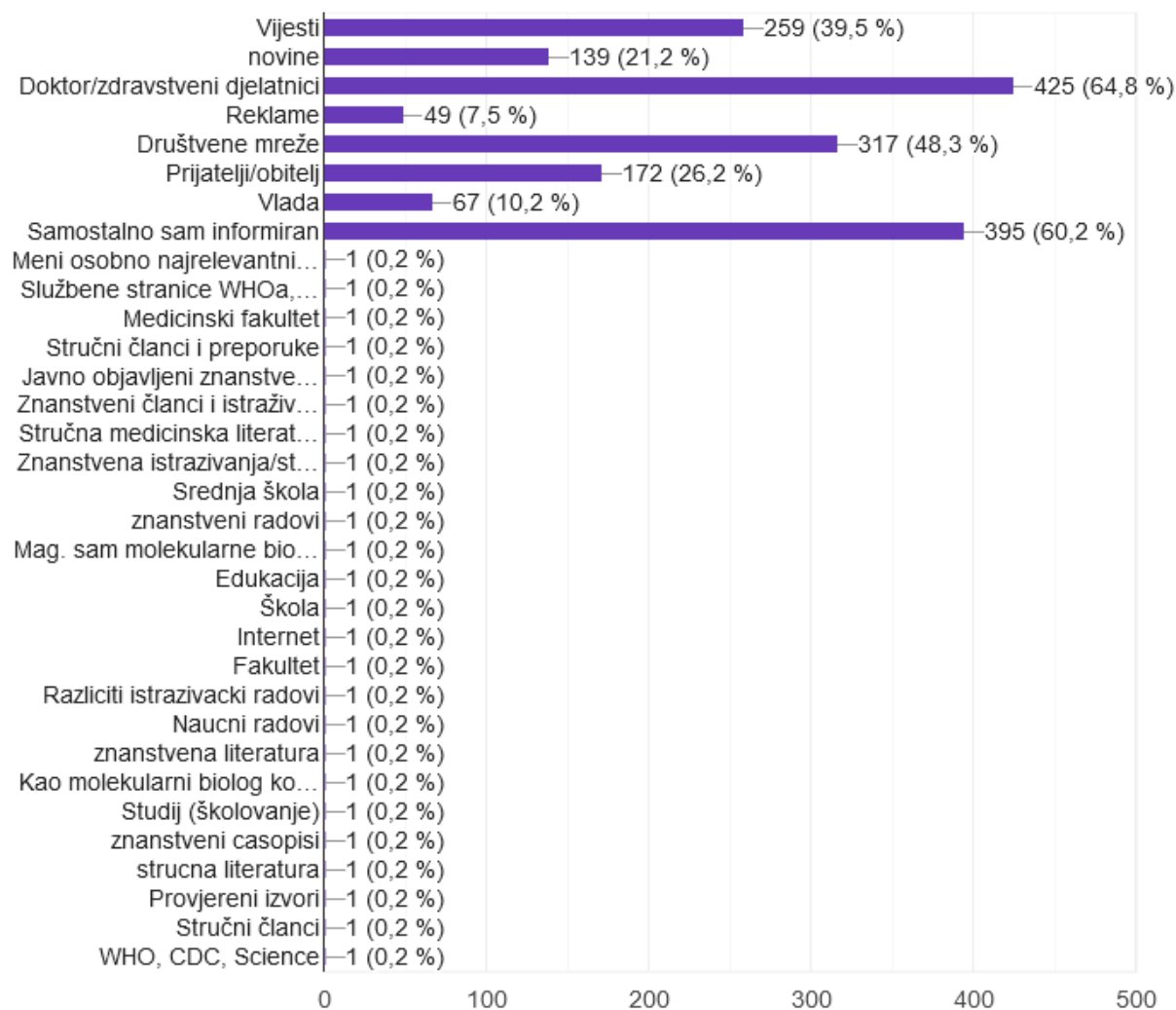
Slažete li se s navedenom tvrdnjom? Ukoliko tuđe dijete nije cijepljeno, onda su druga djeca u opasnosti od oboljenja.

656 odgovora

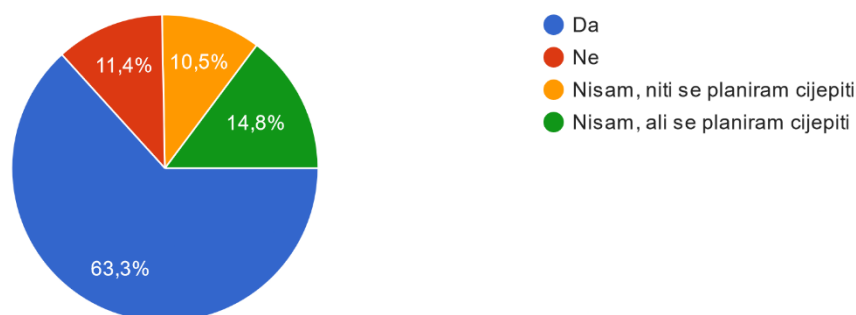
Na koji ste od navedenih načina informirani o cjepivu?

656 odgovora

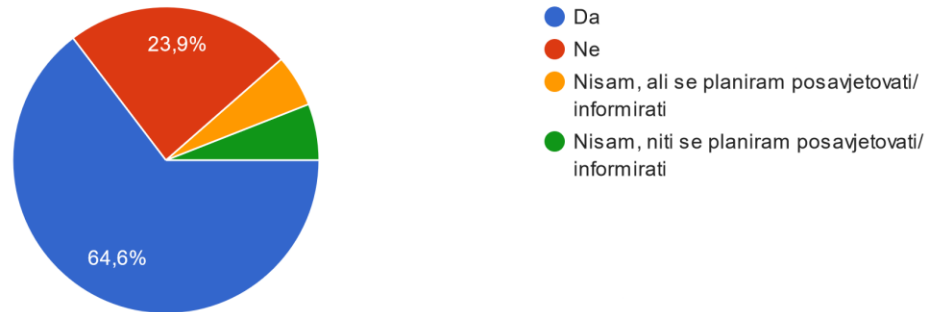
Jeste li cijepljeni protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

656 odgovora

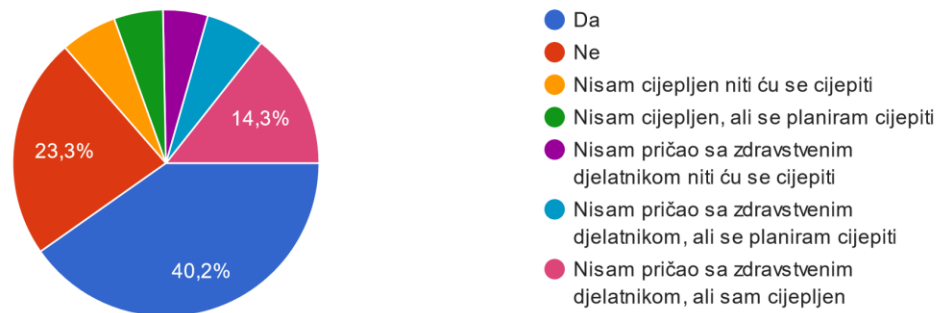
Jeste li ikada razgovarali s liječnikom, ljekarnikom ili nekim drugim zdravstvenim djelatnikom o dobivanju cjepiva protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

656 odgovora

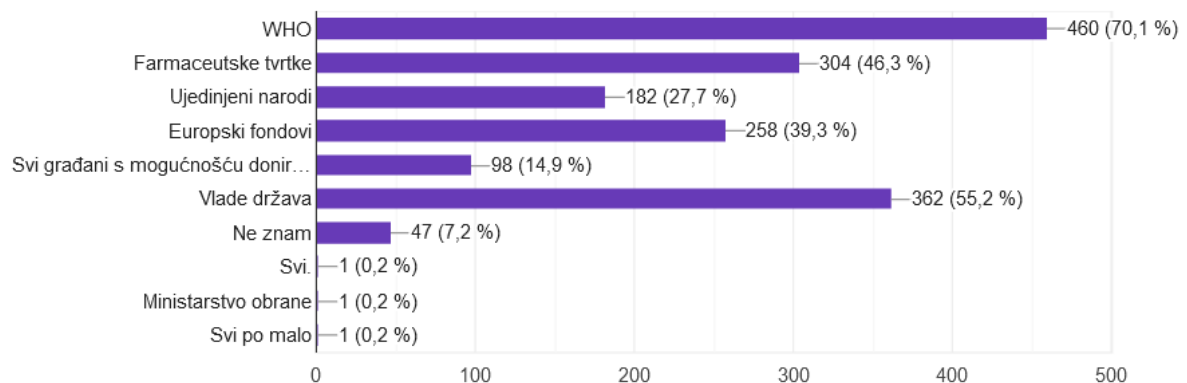
Ako ste pričali sa zdravstvenim djelatnikom o cijepljenju, dali Vas je to potaklo da se cijepite protiv bolesti uzrokovane COVID-19 virusom?

656 odgovora

Tko bi od sljedećih trebao biti odgovoran za financiranje globalnog zdravstva?

656 odgovora

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Pod punom odgovornošću izjavljujem da sam ovaj rad izradio/la samostalno, poštujući načela akademske čestitosti, pravila struke te pravila i norme standardnog hrvatskog jezika. Rad je moje autorsko djelo i svi su preuzeti citati i parafraze u njemu primjereno označeni.

Mjesto i datum	Ime i prezime studenta/ice	Potpis studenta/ice
U Bjelovaru, <u>13.07.2029</u>	MATO SMOLJUR	

Prema Odluci Veleučilišta u Bjelovaru, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, elektroničke inačice završnih radova studenata Veleučilišta u Bjelovaru bit će pohranjene i javno dostupne u internetskoj bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ukoliko ste suglasni da tekst Vašeg završnog rada u cijelosti bude javno objavljen, molimo Vas da to potvrdite potpisom.

Suglasnost za objavljivanje elektroničke inačice završnog rada u javno dostupnom nacionalnom repozitoriju

MATO ŠKOLJIC

ime i prezime studenta/ice

Dajem suglasnost da se radi promicanja otvorenog i slobodnog pristupa znanju i informacijama cjeloviti tekst mojeg završnog rada pohrani u repozitorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i time učini javno dostupnim.

Svojim potpisom potvrđujem istovjetnost tiskane i elektroničke inačice završnog rada.

U Bjelovaru, 13. 09. 2021

Školjic

potpis studenta/ice